

บทที่ 3

หนังสือพิมพ์กับการสร้างระบอบใหม่ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

ในการโฆษณาและเผยแพร่ความคิดรัฐสังคมนิยม เครื่องมือหนึ่งที่สำคัญของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (ພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ [พพป.]) คือ หนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน (ສຽງປະຊາຊົນ)* ซึ่งพรรคใช้เป็นกระบอกเสียงของศูนย์กลางพรรคมาตั้งแต่การดำเนินการปฏิวัติ และที่สำคัญพรรคถือว่าหนังสือพิมพ์เป็นอาวุธสำคัญของการเผยแพร่นโยบายของพรรคสู่ประชาชนและยังเป็นบทเรียนให้พนักงานและสมาชิกของพรรคค้นคว้าเรียนรู้อีกด้วย¹

ทิศทางนโยบายของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

หัวใจของแนวคิดทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน คือ การต่อสู้ระหว่างชนชั้นจนกระทั่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่สังคมในอุดมคติ หรือ สังคมคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นอีกต่อไป การอธิบายแนวทางการปกครองของประเทศสังคมนิยมส่วนใหญ่จะกล่าวถึงแนวทางของบุคคลที่นำทฤษฎีนี้มาใช้ เช่น แบบเลนิน, แบบตาลิน, แบบทรอตสกี, แบบเหมาเจ๋อตง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีประเด็นการอธิบายในส่วนนี้จะไม่กล่าวถึงปัญหาด้านการวิพากษ์ทฤษฎี แต่จะอธิบายในลักษณะของแนวคิดหรือทฤษฎีที่พรรคคอมมิวนิสต์มักจะเลือกนำมากล่าวอ้าง หรือ วางนโยบายในการบริหารมากกว่า ซึ่งจะวางไว้สองประเด็นคือ ด้านตัวทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ

สำหรับ การกำเนิดของพรรคคอมมิวนิสต์ลาว² กล่าวได้ว่า พรรคไม่มีวันมีตัวตนได้หากปราศจากคอมมิวนิสต์เวียดนามที่เป็นทั้งที่ปรึกษาและอบรมความคิดทางการเมืองให้แก่สห

¹ *เสียงประชาชน* (14 พฤษภาคม 1983)

² พรรคคอมมิวนิสต์ลาวเปลี่ยนชื่อทั้งหมด 3 ครั้ง แต่แต่ละครั้งขึ้นอยู่กับกลไกการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ คือ จากการเคลื่อนไหวขบวนการพรรคแคว้นลาวมาเป็น พรรคประชาชนลาว ในปี ค.ศ. 1955 จนกระทั่งปี ค.ศ. 1974 พรรคเปลี่ยนชื่อเป็น พรรคประชาชนปฏิวัติลาวตามจุดประสงค์ของแผนการปฏิวัติชาติ-ประชาธิปไตยระยะสุดท้าย และเมื่อ พ.ป.ล. ปฏิวัติชาติ-ประชาธิปไตยและยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน, MacAlister Brown and Joseph J. Zasloff, *Apprentice Revolutionaries: the Communist Movement in Laos, 1930-1985*, (United State of America: Hoover Press Publication, 1986), p. 58.

คอมมิวนิสต์ลาวตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1950 เป็นต้นมาจนถึง ค.ศ. 1975³ ซึ่งเป็นระยะที่ พปป. เคลื่อนไหวระดมมวลชนพื้นฐานตามยุทธศาสตร์ปิดลับ กล่าวคือ ใช้การเคลื่อนไหวขององค์กรแนวร่วมคือ แนวลาวฮักชาติ⁴ เป็นองค์กรเคลื่อนไหวแบบเปิดเผยภายใต้การดูแลของพรรคประชาชนลาว

³ Christopher E. Gosha, "Vietnam and the world outside: The Case of Vietnam Communist Advisers in Laos (1948-1962)," Asian Study Institute Report, 24 May, Singapore, quoted in Grant Evans, A Short History of Laos: The Land in Between, (Chiang Mai: Silkworm Books, 2002), pp. 141-142.

⁴ แนวลาวฮักชาติ เป็นองค์กรที่เคลื่อนไหวเช่นเดียวกับเวียดนามซึ่งก่อนหน้านี้ การเคลื่อนไหวต่อต้านอาณานิคมในเวียดนาม แนวคิดคอมมิวนิสต์เป็นเพียงแนวความคิดที่เผยแพร่ในหมู่ชาวเวียดนามจำนวนน้อยและรับรู้ในลักษณะปัจเจกบุคคลซึ่งไม่ได้มีจุดมุ่งหมายรวมกลุ่มเพื่อการปฏิวัติ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1925-1930 ซึ่งเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศส พรรคคอมมิวนิสต์ได้นำเสนอวิธีการต่อสู้กับเจ้าอาณานิคมที่ชัดเจนกว่า ขบวนการชาตินิยมอื่น ๆ ที่ล้มเหลวมาครั้งแล้วครั้งเล่าในช่วงอดีตที่ผ่านมา ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามขยายการแสวงหาแนวร่วมและเสนอแนวคิดคอมมิวนิสต์เป็นแนวทางการต่อสู้กับเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสโดยเน้นการปฏิวัติเพื่อเอกราชของชาติโดยขอความร่วมมือจากชนชั้นต่าง ๆ ภายในประเทศเพื่อนำปฏิวัติไปสู่ระบบสังคมนิยมและในช่วงที่ญี่ปุ่นเข้ามาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้เคลื่อนไหวผ่านขบวนการเวียดนามซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการขึ้นอย่างไม่เปิดเผยของพรรคซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมากเพราะไม่ได้เน้นการเผยแพร่ทฤษฎีหรือปรัชญามาร์กซิสต์ (Marxist) อย่างลึกซึ้งแต่จะเน้นแนวทางการต่อสู้โดยผ่านสื่อศิลปวัฒนธรรม เช่น เพลงกลอนพื้นบ้าน และภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ขบวนการเวียดนามสามารถปลดปล่อยดินแดนและสร้างเขตอำนาจปฏิวัติของตนได้สำเร็จในเขตภาคตะวันตกเฉียงเหนือโดย ความสำเร็จดังกล่าวผนวกกับแนวทางขององค์กรสากลที่ 3 ส่งผลให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนกำหนดแผนการแยกตัวของขบวนการปฏิวัติสามชาติอินโดจีน ใน ปีค.ศ. 1950 ขบวนการเวียดนามช่วยจัดตั้งขบวนการ "แนวลาวฮักชาติ" รวมทั้ง การสนับสนุนของประเทศสังคมนิยม เช่น สหภาพโซเวียต, จีนและเวียดนามเหนือ ทำให้องค์กร "ลาวฮักชาติ" ถือกำเนิดขึ้นมาและมีสถานะเป็นองค์กรการเมืองที่ถูกกฎหมายและมีเขตอำนาจเป็นของตัวเองหรือที่เรียกกันว่าเขตปลดปล่อยด้วย

(วัชรปะชาธิบิลาว) ตามยุทธศาสตร์ของโฮจิมินห์ที่กล่าวว่า “ปิดลับคือยุทธศาสตร์ เปิดเผยคือกุศโลบาย”⁵

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีความใกล้ชิดกับเวียดนามและสหภาพโซเวียตซึ่งมีบทบาทช่วยเหลือสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์ เช่น วิดยุโรปส่ง, รถยนต์, รถถังประมาณ 60 คัน, และครูฝึกมาให้ลาว ผ่านพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามอยู่เสมอ⁶ แต่ท่าทีของพรรคคอมมิวนิสต์ลาวพยายามวางตัวเป็นกลางมาโดยตลอด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะลาวเป็นประเทศที่เล็กและยังไม่มีกำลังเข้มแข็งพอที่จะสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ดังจะเห็นได้จาก ในช่วงปี ค.ศ. 1960-1972 เมื่อกลุ่มประเทศสังคมนิยมเกิดความขัดแย้งภายในกลุ่มเกี่ยวกับแนวคิดและอุดมการณ์ระหว่าง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนกับสหภาพโซเวียต แต่ พปป. ที่เป็นพันธมิตรกับเวียดนามที่นิยมโซเวียต ก็ยังคงรับความช่วยเหลือจากจีน ตัวอย่างสำคัญ คือ ความช่วยเหลือด้านการสื่อสารมวลชน, การสนับสนุนอาวุธ เช่น กระสุนปืนและลูกระเบิดมือ, การขยายเส้นทางต่อเชื่อมเพื่อความสะดวกในการขนส่งสินค้าและกำลังอาวุธ เช่น การสร้างถนนที่เชื่อมโยงระหว่างจีนภาคใต้กับเขตภาคเหนือของลาว รวมทั้ง จีนยังส่งที่ปรึกษาชาวจีนประมาณ 1,000 คน เพื่อร่วมสร้างการปฏิวัติมวลชนลาวด้วย⁷

⁵ Robert F. Turner, Vietnam Communism: Its Origins and Development (Stanford, California: Hoover Institution Press, 1975) p. 35, quoted in MacAlister Brown “The Communist Seizure of Power in Laos,” Contemporary Laos: Studies in the Politics and Society of the Lao People's Democratic Republic, edited by Martin Stuart-Fox, (Queensland: University of Queensland Press), p. 24.

⁶ สุจิตา ตันเลิศ, “โกสอน พมวิหาน กับพัฒนาการสังคมนิยมลาว ระหว่าง ค.ศ. 1975-1986,” (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2541), น. 58,

⁷ จีนสนับสนุนแนวทางเป็นกลางของแนวลาวยักซาด เนื่องจากจีนมองว่าลาวยังไม่พร้อมที่จะเคลื่อนไหวแบบพรรคคอมมิวนิสต์ได้ ดังจะเห็นได้จากการโจว เอินไหล สนับสนุนเจ้าสุวัณนะพูมาจัดตั้งรัฐบาลผสมปี ค.ศ. 1956 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน, C.L. Chiou, “China's Policy towards Laos: Politics of Neutralization,” in Contemporary Laos: Studies in the Politics and Society of Lao People's Democratic Republic, edited by Martin Stuart-Fox, (Queensland : University of Queensland Press, 1982), pp. 294-296..

เมื่อพิจารณาแนวทางหลักของการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์ลาวเห็นว่าคล้ายกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมาก แนวคิดแรก หลักการปฏิวัติสองขั้น คือ เป้าหมายของการปฏิวัติ คือ “การปฏิวัติชาติประชาธิปไตย” (National-Democratic Revolution) ซึ่งตีความทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน ว่าหมายถึง การปลดปล่อยชาติอย่างเป็นเอกราชสมบูรณ์ หรือ การโค่นล้มระบอบอาณานิคมฝรั่งเศส ควบคู่กับการสร้างสังคมให้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเพื่อ “การปฏิวัติสังคมนิยม” (Social Revolution) อันเป็นการก้าวกระโดดข้ามขั้นตอนพัฒนาทุนนิยม⁸

แนวคิดที่สอง คือ หลัก “สามปฏิวัติ” จะถูกนำมาใช้มากในช่วงตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ซึ่งถือว่าเป็นระยะก้าวข้ามไปสู่สังคมนิยม พปปล. จึงได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ไปสู่หลัก “สามปฏิวัติ” เพื่อเปลี่ยนสังคมเก่าให้เป็นสังคมนิยมด้วยการสร้างระบบที่เป็นเอกภาพเพื่อรองรับระบบใหม่, เศรษฐกิจใหม่, วัฒนธรรมใหม่ และคนสังคมนิยมใหม่ โดยเชื่อว่าวิธีจัดตั้งและวิถีทางการเมืองที่ว่า “ประชาชนเป็นผู้ควบคุมดูแล” แต่ให้ “พรรคนำ” โดยมีรัฐบาลเป็นผู้นำนโยบายและดำรงของพรรคปฏิบัติเป็นวิธีที่ดีที่สุด⁹

สำหรับหลักการ “สามปฏิวัติ” มีแนวทาง ดังนี้ ประการแรก การปฏิวัติด้านความสัมพันธ์ทางการผลิต คือ การลบล้างการผลิตแบบชู้ดรีดและเปลี่ยนการผลิตเป็นแบบสังคมนิยม หรือ การสร้างระบบเจ้ารวมหมู่ (Commune System) ประการที่สอง การปฏิวัติด้านเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม คือ การเปลี่ยนพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้เป็นอุตสาหกรรม แต่เนื่องจากประเทศลาวยังไม่มีอุตสาหกรรมและเครื่องจักรขนาดใหญ่ หรือ มีก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ต้องขยายอุตสาหกรรมหนักเพื่อเป็นพื้นฐานให้แก่เศรษฐกิจ และประการสุดท้าย การปฏิวัติทางอุดมการณ์และวัฒนธรรม คือ การสร้างวัฒนธรรมใหม่และคนสังคมนิยมใหม่¹⁰

อีกด้านหนึ่ง ลาวได้รับอิทธิพลด้านแนวคิดการขยายมวลชนจากจีนด้วย เพราะในกลุ่มเวียดมินห์ก็ชื่นชมและนำทฤษฎีการปฏิวัติสามขั้นตอนของเหมาเจ๋อตงมาปรับใช้กับการ

⁸ MacAlister Brown “The Communist Seizure of Power in Laos,” p. 28 .

⁹ MacAlister Brown and Joseph J. Zasloff, Apprentice Revolutionaries: the Communist Movement in Laos, 1930-1985, (United State of America: Hoover Press Publication, 1986), pp. 199-202.

¹⁰ Ibid.

ปฏิวัติ¹¹ โดยนำมาขยายเพิ่มเติมในแนวทางของการเตรียมตัวการปฏิวัติ นั่นคือ การทำสงครามจิตวิทยาและการจัดการองค์กรพื้นฐาน ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์ลาวรู้จักดีชื่อที่เรียกว่า “หลักปฏิบัติ 5 ขั้น”¹² ที่เวียดนามเคยนำมาใช้ต่อสู้ในปี ค.ศ. 1945 หรือ เหตุการณ์ “การปฏิวัติเดือนสิงหาคม (August Revolution)” ซึ่งตัวแบบหนึ่งที่ พปป. ชื่นชมและนำมาปฏิบัติใช้ในปี ค.ศ. 1975

การต่อสู้ทางด้านการเมือง แน่นนอน, มีหลายกำลังเป็นผู้ดำเนิน มีหลายรูปการที่มีไวกุ๊และก็เริ่มจากต่ำไปหาสูง แต่ต้องเอาการต่อสู้ของมหาชนเป็นพื้นฐาน และทุก ๆ รูปการนั้นล้วนแต่ต้องมีเป้าหมายเพื่อการรวบรวมมหาชนอย่างมหาศาล เพื่อให้กลายเป็นกำลังการเมืองหนักแน่น โดดเดี่ยว แยกสลายกำลังศัตรู, ดุดึงกำลังระหว่างกลางให้เอียงมาทางฝ่ายปฏิวัติ เพื่อจะได้ลุกฮือขึ้นโค่นล้มอำนาจการปกครองของศัตรู ช่วงชิงเอาอำนาจการปกครองมาอยู่ในมือของประชาชนเมื่อโอกาสอำนวยให้ มีแต่ทำได้ถึงขั้นนั้นเท่านั้น การต่อสู้ทางด้านการเมืองจึงจะมีความหมายอันครบถ้วนที่เป็นรูปการอันหนึ่งแห่งกำลังรุนแรงปฏิวัติมหาชน¹³

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาตัวแบบสำคัญในการเคลื่อนไหวต่อต้านอาณานิคมและการหาแนวร่วมมวลชนของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เชิดเกียรติ อัครถาวร ผู้ศึกษาเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม อธิบายปัญหาของความเข้าใจเรื่องแนวคิดคอมมิวนิสต์ในเวียดนามว่า ทฤษฎีปฏิบัติเป็นเพียงภาพทัศนคติความเชื่อของผู้นำพรรค หรือ เจ้าหน้าที่พรรคซึ่งแต่ละคนมองแนวคิดมาร์กซ์-เลนินนี้เป็นเสมือนคัมภีร์ของพรรคและเป็นหลักปฏิบัติที่ต้องเผยแพร่ไปสู่ประชาชน แต่แท้จริงแล้ว ความสำเร็จของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม คือ การระดมมวลชนระดับล่างอย่าง

¹¹ ในหนังสือ *The Resistance Will Win* ของเต๋อจิ่ง จินห์ (Truong Chinh) ซึ่งกล่าวถึงจุดยืนของการต่อต้านฝรั่งเศสของขบวนการปฏิวัติว่าอยู่บนหลักการปฏิวัติสามขั้นตอนของเหมา เจ๋อตง อ้างถึงใน MacAlister Brown and Joseph J. Zasloff, *Apprentice Revolutionaries: the Communist Movement in Laos, 1930 – 1985*, pp. 123-124.

¹² หลัก 5 ข้อ คือ 1. การวางแผนทางด้านการคิดและวิธีการอย่างระมัดระวัง 2. โอกาสที่เหมาะสม 3. ช่วงเวลาที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิวัติ 4. การต่อสู้ทางการเมืองด้วยการต่อสู้ด้วยกำลัง 5. การใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งในกลุ่มศัตรู

¹³ ไกสอน พมวิหาน, *สรวนพินธ์เล่ม 1* เกี่ยวกับการปฏิวัติชาติ-ประชาธิปไตย, (กรุงเทพฯ: สันติธรรม, 2531), น. 179.

ชาวนาและกรรมกรให้ร่วมต่อสู้กับพรรคได้ด้วยการเผยแพร่แนวทางต่อสู้ที่ชาวนาและกรรมกรสามารถเข้าถึงได้กว้างขวางกว่าโดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินอย่างลึกซึ้ง ดังที่แนวร่วมส่วนใหญ่ของพรรคจะเข้าใจว่า แนวคิดมาร์กซ์-เลนิน คือ อุดมการณ์ต่อสู้กับฝรั่งเศสและเจ้าที่ดิน¹⁴ ในทำนองเดียวกัน การเคลื่อนไหวของ พปปล. ก็เน้นงานการขยายมวลชน เช่น การผลิตเพลงปฏิวัติ, ภาพยนตร์, นวนิยายที่มีเนื้อหาต่อต้านฝรั่งเศสและสหรัฐฯที่เป็นศัตรูสำคัญของชาติมากกว่าการเน้นเรื่องทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน หรือ ความขัดแย้งทางชนชั้นที่เป็นทฤษฎีลึกซึ้ง¹⁵

หนังสือพิมพ์ : เครื่องมือการสร้างระบอบใหม่

แม้อัตราของคนที่ไม่รู้หนังสือของประชากรยังมีอยู่มากก็ตาม แต่พรรคก็ยังให้ความสำคัญกับการผลิตหนังสือพิมพ์เนื่องจากเห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญต่องานปลุกกระตือรือร้นความคิด สีชนะ สีสาน กรรมการคณะโฆษณามวลชนวัฒนธรรม ศูนย์กลางแนวลาวยักซาด กล่าวถึงหนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* ในวันออกจำหน่ายครั้งแรกว่า

หนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* ซึ่งเป็นของพรรคปฏิวัติลาว คือ ตัวแทนแห่งผลประโยชน์ของชาติและประชาชน ...มีหน้าที่เผยแพร่แนวทาง, นโยบาย, มติของพรรค, ลาวยักซาด และรัฐบาลผสม และต่อต้านกลอุบายของจักรวรรดิอเมริกากับพวกปะติกันลาว รวมทั้งหนังสือพิมพ์ยังแสดงให้เห็นการต่อสู้ทางชนชั้นเพื่อปลดปล่อยระบอบทาสอเมริกา และการสร้างระบอบใหม่ด้วย¹⁶

อาจกล่าวได้ว่า การเติบโตของสำนักข่าติของลาวในทศวรรษ 1970 ในกลุ่มปัญญาชนลาว หรือ คนลาวที่มีการศึกษาจำนวนหนึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการกัดเซาะความชอบธรรมของรัฐบาลราชอาณาจักรลาว (รบล.) เช่น การเคลื่อนไหวประณามรัฐบาล การ

¹⁴ เติตเกียรติ อัครถาวร, ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2540), น. 91-92.

¹⁵ MacAlister Brown, "The Communist Seizure of Power in Laos," In Contemporary Laos: Studies in the Politics and Society of the Lao People's Democratic Republic, edited by Martin Stuart-Fox (Queensland: University of Queensland Press, 1982), p. 28.

¹⁶ *เสียงประชาชน* (11 สิงหาคม 1975): 1.

ชุมนุมประท้วง วิพากษ์วิจารณ์การทุจริตและการใช้อำนาจรัฐบงกชของรัฐบาลรวมทั้งการผลิตสิ่งพิมพ์เพื่อโจมตีรัฐบาล ดังเช่น พอน จันทะลา (พอน จันทะลา) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ *ชาตลาวเดลี* (ชาตลาวเดลี) เขียนโจมตีปัญหาการคอร์รัปชันอย่างดุเดือดและรายงานเหตุการณ์ทางการเมืองอย่างไม่เกรงกลัวผู้ใด¹⁷ และการโจมตี รบ. เพิ่มขึ้นมากขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1974-1975 รวมทั้ง บุคคลากรและหน่วยงานที่เคลื่อนไหวด้านสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์และวิทยุของฝ่ายแนวลาวยักซาดได้ย้ายเข้ามาประจำการในเวียงจันทน์ ตามยุทธศาสตร์การขยายมวลชนของพป.ป. ที่ต้องการปลดปล่อยประชาชนในเขตพื้นที่ของศัตรู ทำให้ประชาชนจำนวนมากยิ่งคล้อยตามการนำเสนอข่าว ดังจะเห็นได้จาก การชุมนุมประท้วงของนักศึกษาและประชาชนบ่อยครั้งในช่วงเวลาดังกล่าว¹⁸

สำหรับในส่วนนี้ เพื่อให้เห็นบทบาทของหนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* ในฐานะเครื่องมือเผยแพร่แนวคิดของพรรค ผู้เขียนอธิบายความเป็นมาของการหนังสือพิมพ์ของฝ่ายปฏิวัติ โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ก่อนและหลัง ค.ศ. 1975 เนื่องจากในระยะแรก หนังสือพิมพ์ *แนวลาวยักซาด* (แนวลาวยักซาด) ยังไม่ใช้หนังสือพิมพ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ลาวโดยตรงแม้พรรคจะให้การสนับสนุนด้านการเงินแต่การดำเนินงานจะเป็นกลุ่มแนวลาวยักซาดซึ่งในส่วนของเนื้อหาจะเน้นการโจมตี รบ. มากกว่าการเผยแพร่ความคิดสังคมนิยม จนกระทั่งเมื่อ พป.ป. เข้ากุมอำนาจในเวียงจันทน์ได้แล้วพรรคจึงจะเข้ามาดูแลหนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* อย่างเต็มที่และแน่นอนว่าเนื้อหาสำคัญในหนังสือพิมพ์เริ่มเน้นแนวคิดสังคมนิยมมากยิ่งขึ้น

¹⁷ Grant Evans, *A Short History of Laos: The Land in Between*, p. 155.

¹⁸ บัวละพัน ทันทิฟิล์ม, บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชน, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550, บัวละพัน กล่าวถึงบรรยากาศก่อนการปฏิวัติปี ค.ศ. 1975 ในขณะที่เป็นนักศึกษากฎหมายซึ่งอยู่ในเขตของ รบ. และสนใจการเมืองการปกครองของลาวมาก ว่าบัวละพันเป็นผู้หนึ่งที่ติดตามหนังสือพิมพ์ *ลาวยักซาด* เป็นประจำแต่ก็ต้องหลบซ่อนให้ดี เพราะการอ่านหนังสือพิมพ์ *ลาวยักซาด* ถือเป็นความผิดต้องหลบซ่อนไม่ให้ถูกตำรวจจับได้ นอกจากนี้ บัวละพันยังได้เข้าร่วมชุมนุมประท้วงรัฐบาลอยู่บ่อยครั้งด้วย

1. หนังสือพิมพ์ลาว ในช่วงก่อน ค.ศ. 1975

ในช่วงทศวรรษ ค.ศ.1940 ความคิดเรื่องชาตินิยมกำลังเติบโตในกลุ่มปัญญาชนลาวอย่างมากดังจะเห็นได้จากบทบาทของปัญญาชนลาวในหนังสือพิมพ์ *ลาวใหญ่ (ลาวใหญ่)* รวมทั้งหนังสือพิมพ์ของกลุ่มจะต่อต้าน ซึ่งเป็นใบปลิวที่ตีพิมพ์เป็นภาษาลาวและฝรั่งเศสและมีเนื้อหาโจมตีการเข้ามาของญี่ปุ่นและฝรั่งเศสในอินโดจีน¹⁹ ต่อมา ในพื้นที่ของกลุ่มต่อต้านในเขตต่างๆ เริ่มผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ *สามัคคีท่า (สามัคคีท่า)* ของกลุ่ม หนูฮัก พูมสะหวัน (หนูฮัก พูมสะหวัน) ในพื้นที่ตะวันออก, หนังสือพิมพ์ *ลาวภูซัด (ลาวภูซัด)* ของ คำไต สิ้นดอน (คำไต สิ้นดอน) ทางตอนใต้ซึ่งมีจำนวนผลิตสูงถึง 15,000 ฉบับต่อวัน และหนังสือของกองทัพอคมินิสต์ที่ชื่อว่า *กองทัพบกป๋อยปะชาชน (กองทัพบกป๋อยปะชาชน)* รวมถึงการตั้งวิทยุกระจายเสียงในเขตพื้นที่ของแนวลาวฮักซาดอีกด้วย²⁰

จนกระทั่งในช่วงเวลาของการต่อสู้ระหว่างฝ่าย รบ. กับกลุ่มลาวฮักซาด ทั้งสองฝ่ายต่างใช้หนังสือพิมพ์โจมตีฝ่ายตรงข้าม ฝ่ายนิยมความคิดเสรีนิยมจะมีหนังสือพิมพ์เป็นของตัวเองจำนวนมาก เช่น *ลาเวอนี ดูลาว (L'Avenir du Laos)* ของกระต่าย โดนสะสลิด อดีตนายกรัฐมนตรีรบ., หนังสือพิมพ์ *เสียงลาว (เสียงลาว)* และ *ประชาธิปไตย* ของตระกูลวอระวง และ หนังสือพิมพ์ *พรรคการเมืองอิสระ, มหาศาล และ เลบโดโมแดร์ แองเดอปปองดอง (L'Hebdomadaire Independente)* ของฝู ชะนะนิคอน เป็นต้น อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมจากประชาชนกลับเป็นหนังสือพิมพ์ของกลุ่มฝ่ายนิยมความคิดสังคมนิยม หรือหนังสือพิมพ์ *แนวลาฮักซาด* เนื่องจากลักษณะที่ใบปลิว ชาวที่ลงก็จะสั้นกระชับ อ่านง่าย อีกทั้งราคาไม่แพงจึงทำให้เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย²¹

¹⁹ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ปะชาชน, (บันนาชัทธานขวัງสิขิมปะชาชน) "ความเป็นมาของหนังสือพิมพ์ 'ปะชาชน'" ("ຄວາມເປັນມາຂອງໜັງສືພິມ 'ປະຊາຊົນ'"), เอกสารไม่ตีพิมพ์, (ได้จาก บัวละพัน ทันฟิลม. (บัวละพัน ขันขิลม) เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2550), น. 1.

²⁰ Shelton A. Gunaratne, *Handbook of the Media in Asia* (New Delhi: Sage Publicatio, 2000), pp. 296-316.

²¹ John A. Lent, *Newspaper in Asia: Contemporary Trends and Problems* (Hong Kong: Heinemann Asia, 1982), p. 241. การถอดเสียงของหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย, พรรคการเมืองอิสระ และ มหาศาล* ตามแบบการเขียนภาษาไทย เนื่องจากไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าชื่อหนังสือพิมพ์ภาษาลาวสะกดอย่างไร

หนังสือพิมพ์ลาวอิสระ (ลาวอิสระ)²² หรือ หนังสือพิมพ์ของฝ่ายต่อต้านรบล. หรือ หนังสือพิมพ์ของฝ่ายปฏิวัติจัดทำโดยคณะกรรมการโฆษณา อบรมและวัฒนธรรมของฝ่ายลาวอิสระและมีสี่ชันะ สีสาน เป็นบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์ฉบับปฐมฤกษ์นั้นได้ตีพิมพ์บทแถลงการณ์ของแนวลาวอิสระ, บทความเรียกร้องของรัฐบาลลาวต่อต้าน, นโยบาย 12 ข้อของแนวลาวอิสระ และในหน้าแรกมีรูปวาดธง 3 สี ซึ่งเคยเป็นธงของขบวนการลาวอิสระมาก่อน²³ รวมทั้งลงรูปภาพคณะรัฐบาลลาวต่อต้านซึ่งประกอบด้วย เจ้าสุพานวง นายกรัฐมนตรีรัฐบาลลาวต่อต้านและประธานแนวลาวอิสระ, ไกสอน พมวิหาน รัฐมนตรีกระทรวงป้องกันชาติ, หนูฮัก พูมสะหวัน รัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน และพูมี วงวิจิต รองนายกรัฐมนตรี, เจ้าสุกวงลัก (เจ้าสุก วงลัก) รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ, สีทน กัมมะดำและไฟต่าง ลอบเลียยาวตัวแทนเผ่าลาวเทิงและเผ่าม้ง และ สิงกะโป สีโคดจุนละนามี (สิงกะโป สีโคดจุนละนามี) รองประธานแนวลาวอิสระ ลงในหนังสือพิมพ์ฉบับแรกด้วย²⁴

ระยะแรก หนังสือพิมพ์ใช้เทคนิคการพิมพ์ด้วยแผ่นหิน หรือ ลิโต²⁵ ซึ่งต้องใช้เวลาในการทำแท่นพิมพ์และด้วยข้อจำกัดในการพิมพ์นี้ ลักษณะของหนังสือพิมพ์จึงคล้ายกับใบปลิว กล่าวคือ เป็นแผ่นขาวใบเดียวแต่พิมพ์สองหน้า ส่วนเนื้อหาจะเขียนสั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายของกลุ่ม, เรื่องการต่อสู้ชาติ, เผยแพร่เกียรติคุณของผู้ที่มีบทบาทต่อสู้กับฝ่ายรบล. และ

²² หนังสือพิมพ์ลาวอิสระ ของฝ่ายลาวอิสระ ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ. 1950 ตามมติของกองประชุมของแนวลาวอิสระที่ต้องการจัดตั้งหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสารของแนวลาวอิสระ หรือ รัฐบาลต่อต้าน

²³ ภายหลังการประกาศสลายตัวของกลุ่มลาวอิสระในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1949 เจ้าสุพานวงกล่าวว่าสืบทอดอุดมการณ์จากกลุ่มลาวอิสระ ซึ่งพระองค์ยังคงเก็บธงของลาวอิสระไว้เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของกลุ่มและต่อมารองพื้นนี้จะถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์การเคลื่อนไหวของลาวฮักชาตรวมทั้งเป็นธงชาติลาวในปัจจุบัน

²⁴ จันที เดือนสะหวัน (จันที เดือนสะหวัน), “จังหวะก้าวเดินของสื่อมวลชนปฏิวัติลาว” (“จังหวะก้าวเดิน ของสื่อมวลชนปะวัติลาว”), เอกสารไม่ตีพิมพ์, (ได้จาก จันที เดือนสะหวัน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2550), น. 1-2.

²⁵ ลิโต หรือ Lithography นั้นจันที เดือนสะหวัน อธิบายว่าเป็นเทคนิคการพิมพ์บนแผ่นหิน ซึ่งจะใช้สารเคมีเป็นตัวกิริยาในการทำให้เกิดภาพหรือตัวอักษร, จันที เดือนสะหวัน, ประธานสมาคมนักประพันธ์ลาว, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550.

การโจมตีฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งยังมีการวาดภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น อีกทั้ง การทำหนังสือพิมพ์ในรูปแบบใบปลิวนี้ก็มีความสะดวกในการแพร่กระจายข่าวได้รวดเร็วและยังง่ายต่อการหลบซ่อนจากเจ้าหน้าที่ของ รบล. เช่น การเก็บไว้ในกระบอกไม้ไผ่แล้วค่อยส่งต่อด้วยการบรรทุก ม้า ช้างไปแจกและจำหน่าย เมื่อประชาชนได้รับจะอ่านแล้วบอกเล่าต่อกันไป สำหรับกำหนดการออกข่าวในระยะแรกจะออก 3 เดือนต่อครั้งแต่ครั้งมีประมาณ 200 ใบ²⁶

หนังสือพิมพ์ ลาวอิดสะละ ดำเนินงานมาจนกระทั่งพรรคประชาชนลาวก่อตั้งขึ้นในวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1956 และกลุ่มแนวลาอิดสะละก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็นแนวลาอิดสะละ ทำให้ที่ประชุมแนวลาอิดสะละครั้งที่ 2 มีมติเปลี่ยนชื่อหนังสือพิมพ์เป็น แนวลาอิดสะละ และยังคงให้สีชนะ สีฐานเป็นบรรณาธิการเหมือนเดิม ส่วนกองบรรณาธิการมี สมสี เดชา (สมสี เดชา), ละคอนคำ (ละคอนคำ), บุนชู พิมพ์จัน (บุนชู พิมพ์จัน), บุนยง วอลละสาน (บุนยง วอลละสาน) รวมทั้ง คณะจัดพิมพ์ประกอบด้วยสีทา เพ็งแพงเมือง (สีทา เพ็งแพงเมือง), สิง หอมสมบัติ (สิงหอมสมบัติ), คำพัน จันทะลาด (คำพัน จันทะลาด) รวมทั้งมีกรรมการพิมพ์คือ บัวสี ลอวันไซ (บัวสี ลอวันไซ), บุนท่า ไชยะลาด (บุนท่า ไชยะลาด)²⁷ ในระยะนี้ ระบบการพิมพ์ทันสมัยมากขึ้น เริ่มใช้เครื่องพิมพ์ที่เป็นเครื่องจักรและใช้พิมพ์ดีด ทำให้สามารถจำหน่ายได้เดือนละครั้ง จนกระทั่งออกเป็นรายปักษ์ซึ่งในแต่ละครั้งจะพิมพ์ประมาณ 2,500 ถึง 3,000 ฉบับ²⁸

สำหรับแหล่งเงินทุนในการทำหนังสือพิมพ์ พรรคประชาชนลาว เป็นผู้สนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์การพิมพ์ทั้งหมด รวมทั้งการจำหน่าย ส่วนฝ่ายลาอิดสะละก็จะเป็นคนรับผิดชอบในการแจกจ่ายให้บรรดาผู้นำฝ่ายลาอิดสะละ, ข้าราชการ, ตำรวจ ทหาร, นักศึกษาและประชาชนในตัวเมืองต่างๆ รวมทั้งในเขตของฝ่าย รบล. ด้วย²⁹

²⁶ "ความเป็นมาของหนังสือพิมพ์ 'ปะชาชน'," น. 2; บัวละพัน ทันทิคม (บัวละพัน ขันขลิบ), สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2007 และ "การขยายตัวครั้งใหญ่ของหนังสือพิมพ์ลาว," เสี่ยงปะชาชน (15 พฤษภาคม 1980): 2.

²⁷ จันที เตือนสะหวัน, "จิงหวะก้าวเดินของสื่อมวลชนปะติวัดลาว," น. 2.

²⁸ "ความเป็นมาของหนังสือพิมพ์ 'ปะชาชน'," น. 2.

²⁹ ทองปาน สมพะวง, "การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ.1950-1997," (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน ภาควิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), น. 50.

ส่วนด้านเนื้อหา *แนวลาวยักซาด* ส่วนใหญ่จะออกข่าวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของแนวลาวยักซาดในท้องถิ่นต่าง ๆ แต่ก็จะมีเนื้อหาปลุกระดมด้วย ได้แก่ การโฆษณาชัยชนะของกองกำลังปฏิวัติ การปลุกระดมให้ประชาชนเข้าร่วมกับแนวลาวยักซาดเพื่อต่อสู้กับจักรพรรดิอเมริกา การโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนทุกคนเผ่าสับสนุนแนวทางสันติภาพเป็นกลาง, การชักชวนให้ชาวบ้านไปเลือกผู้แทนของพรรคแนวลาวยักซาดและพรรคสันติภาพเป็นกลาง ในวันที่ 4 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1958 หรือ การเผยแพร่นโยบายของแนวลาวยักซาด อย่างเช่น แนวลาวยักซาดจะเสริมสิทธิประชาธิปไตยให้กว้างขวางในหมู่ประชาชน, การปฏิบัติสิทธิเสมอภาคระหว่างหญิงชาย นอกจากนั้นเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ยังเน้นการโจมตี รัฐบาล. เช่น รัฐบาล. ไม่ปฏิบัติตามสัญญาเวียงจันทน์ หรือ กล่าวเสียดสีรัฐบาลผ่านบทกลอนของ สมสี เตชา หรือ นามปากกาว่า ส.เตชา ที่ชื่อว่า “นกกะฮุม” (“*ນົກກະຊຸມ*”) เป็นกลอนโจมตีพวกล่าอาณานิคมแบบใหม่หรือสหรัฐ หรือ บทกลอน “แมงวันตาโบ” (*ແມງວັນຕາໂບ* -แมลงวันไม่มีตา) ที่โจมตีเสียดสีฝ่าย ชะนะนิคอน เป็นต้น³⁰

ต่อมาเมื่อลาวยักซาดเข้าร่วมรัฐบาลผสมครั้งที่ 1 และมีผลการเลือกตั้งเป็นที่น่าพอใจ ส่งผลให้ พรรคประชาชนลาว เคลื่อนไหวอย่างเปิดเผยมากขึ้น ในขั้นตอนของการขยายมวลชนแนวลาวยักซาดให้คณะทำงานของหนังสือพิมพ์ *แนวลาวยักซาด* เข้ามาทำงานในเวียงจันทน์และหลายเมืองทั่วประเทศ และการนำเสนอข่าวของกลุ่มแนวลาวยักซาดและเผยแพร่กระบวนการต่อสู้ของกลุ่มในสภาผู้ประชาชน อย่างไรก็ดี หนังสือพิมพ์ก็ยังเริ่มเผยแพร่แนวทางของพรรคประชาชนลาวพร้อมปลุกระดมประชาชนลุกขึ้นต่อสู้ต่อต้านกับศัตรู ซึ่งหมายถึงสหรัฐในขณะนั้น ต่อมาในปี ค.ศ. 1959 *แนวลาวยักซาด* ได้ปรับปรุงเนื้อหาให้มีคุณภาพและทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น รวมทั้งเริ่มออกเป็นรายสัปดาห์โดยจำหน่ายสัปดาห์ละ 3,000 ฉบับ แต่ก็เฉพาะภายในเขตเมืองเวียงจันทน์, เมืองท่าแขก, เมืองสุวรรณเขต และปากเซ และส่วนหนึ่งส่งไปให้นักศึกษาลาวในประเทศฝรั่งเศสได้สั่งจองด้วย³¹

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1960 การดำเนินงานขยายมวลชนในพื้นที่ของ รัฐบาล. ก็ต้องยุติลงเมื่อฝ่าย ชะนะนิคอน ผู้นำฝ่ายขวาคนสำคัญ ประกาศยุบรัฐบาลผสมแล้วสั่งจับกุมบรรดาผู้นำของฝ่ายลาวยักซาดพร้อมทั้งสั่งยุบหนังสือพิมพ์ *แนวลาวยักซาด* ทำให้ผู้อำนวยการใหญ่ คำผาย บุป

³⁰ จันที เดือนสะหวັນ, “จิ้งหะกั่วเดินของสื่อมวลชนปะติวิธลาว,” น. 4.

³¹ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 50.

ผา และสี่ชะนะ สีสาน หัวหน้ากองบรรณาธิการถูกเข้าคุกโพนเค็งพร้อมกับผู้นำลาวฮักชาดในเหตุการณ์นี้ด้วย³²

ส่วนภายในเมืองเวียงจันทน์ก็เกิดความวุ่นวายเริ่มตั้งแต่การรัฐประหารของกองแล จนกระทั่งการปะทะกันระหว่างฝ่ายลาวฮักชาดและกองแล กับ กลุ่มนายพลพุมี่ หน่อสะหวัน เหตุการณ์ต่าง ๆ รุนแรงขึ้นจนกลายเป็นเป็นสงครามกลางเมือง ผนวกกับการสังจับกุมผู้นำลาวฮักชาดและปราบปรามหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวเกี่ยวกับการจับกุมผู้นำของลาวฮักชาดมีผลให้นักการเมือง, ข้าราชการ รัฐบาล. และผู้ที่ทำงานด้านสื่อสารมวลชนหันกลับมาสนับสนุนฝ่ายลาวฮักชาดมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นแรงกระตุ้นให้พระสงฆ์, นักเรียนนักศึกษาและปัญญาชนจำนวนหนึ่งไม่พอใจ รัฐบาล. หนีเข้ามาพร้อมกับแนวลาวฮักชาด ดังเช่น จันที เตือนสะหวัน, บัวบาน วอละซุน, มะหาอำคาน, มะหาเมก, มะหาสีเว็ด, มะหาปาน, มะหาสมใจ, มะหาเลี่ยนและซามนตี ซึ่งกลุ่มนี้ทางพรรคได้ส่งไปศึกษาวิชาหนังสือพิมพ์ที่มหาวิทยาลัยดงดาฮาไม้ย (ດົງດາຮ່າໄມ້) และกลับมาทำงานให้พรรคจนถึงปัจจุบัน³³

อย่างไรก็ดี แม้ว่าหนังสือพิมพ์ *แนวลาวฮักชาด* จะถูกสั่งห้ามพิมพ์แต่ในเขตปลดปล่อยยังคงมีการผลิตและจำหน่ายหนังสือพิมพ์โจมตี รัฐบาล. ในการจับกุมผู้นำแนวลาวฮักชาดครั้งนี้ รวมทั้ง การโฆษณาชวนเชื่อให้เห็นว่า แนวลาวฮักชาดมีชัยชนะต่อการปฏิวัติในทิศทางที่ถูกต้อง และ การเติบโตของกองกำลังปฏิวัติในสองเขตที่มั่นแก่ประชาชน นอกจากนั้น แนวลาวฮักชาดยังขยายการสื่อสารมวลชนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น คือ ในวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ. 1960 ฝ่ายลาวฮักชาดได้ขยายสื่อวิทยุกระจายเสียงในเขตที่มั่นแขวงหัวพัน และคังไซในเวลาต่อมา เพื่อขยายงานด้านสื่อสารมวลชนด้านวิทยุซึ่งพรรคเห็นว่าที่ผ่านมาพรรคมีแต่หนังสือพิมพ์ลาวฮักชาดฉบับเดียวที่ออกจำหน่ายทำให้เมื่อมีปัญหาและไม่สามารถผลิตได้เป็นปกติ ดังเช่น การจับกุมคณะทำงานในเวียงจันทน์ครั้งนั้น พรรคจึงเห็นว่าวิทยุกระจายเสียงจะทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และใช้เป็นเครื่องมือโฆษณาปลุกเร้าระดมประชาชนให้ลุกฮือขึ้นร่วมกับรัฐบาลได้ โดยจะเน้นการเสนอความเคลื่อนไหวของฝ่ายลาวฮักชาดและนำเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ มาลงข่าวเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ³⁴

³² จันที เตือนสะหวัน, “จั้งหะก่าวเดินของสื่อมวลชนปะติวัตลาว,” น. 4.

³³ เรื่องเดียวกัน, น. 6.

³⁴ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 61.

สำนักงานวิทยุกระจายเสียงมี สีชนะ สีสาน เป็นผู้อำนวยการใหญ่และบรรณาธิการดูแลเนื้อหาข่าวสารทางวิทยุ คือ สมเทอ เพ็ธมะนี (สมเทอ เพ็ธมะนี) พร้อมคณะทำงานที่รับผิดชอบเนื้อหาการเผยแพร่ได้แก่ เจ้าสุก วงสัก, คำไต สีพันดอน, หมื่น สมวิจิต (หมื่น สมวิจิต) ส่วนด้านเงินทุนพรรคประชาชนลาวได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเวียดนามเหนือและสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยเฉพาะความช่วยเหลือด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์การกระจายเสียงทั้งหมด รวมทั้งการติดตั้งเครื่องจักร, การจัดฝึกอบรมพนักงานด้านบรรณาธิการข่าวและพนักงานเทคนิค นอกจากนี้รัฐบาลต่อต้าน หรือ แนวลาวฮักซาดก็ได้นำเอางบประมาณของรัฐบาลสมทบเพื่อปรับปรุงสถานีวิทยุกระจายเสียงและการจัดฝึกอบรมนักข่าวและช่างเทคนิคให้มีประสิทธิภาพในการทำงานอยู่บ่อยครั้งด้วย³⁵

ปี ค.ศ. 1963 สื่อมวลชนลาวของฝ่ายลาวฮักซาดเริ่มมีนักศึกษาจากต่างประเทศกลับมา เช่น ทุมพัน ลัดตะนะวง (ทุมพัน ลัดตะนะวง), คำเส็ง สุนดาลา (คำเส็ง สุนดาลา) และ พิมโพ วงปันยา (พิมโพ วงปันยา) นักศึกษาที่จบจากสหภาพโซเวียตและฝรั่งเศสซึ่งรับผิดชอบข่าวต่างประเทศ เช่น รับผิดชอบการเขียนและแปลข่าวภาษาลาวเป็นภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษ หรือ จันที เดือนสะหวัน เมื่อกลับจากเวียดนามก็ได้เข้าไปทำงานในหนังสือพิมพ์ ลาวฮักซาด และในช่วงเวลาดังกล่าว การสื่อสารมวลชนก็ต้องย้ายไปทำงานในถ้ำบ้านบัก (ล้องกู๋) ในเวียงไซ แขวงหัวพัน เนื่องจากเป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกาโจมตีเขตปลดปล่อยด้วยระเบิดทางอากาศอย่างหนัก³⁶

ในระยาะนี้ แนวลาวฮักซาดเริ่มผลิตหนังสือพิมพ์เพิ่มอีก คือ หนังสือพิมพ์ กองทัพบดปล่อยประชาชนลาว (ກອງທັບປັດເປືອຍປະຊາຊົນ) และ หนังสือพิมพ์ แสงสะพาน (ແສງສະຫວ່າງ) สำหรับหนังสือพิมพ์ กองทัพบดปล่อยประชาชนลาว เป็นหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1965 เป็นของกองบัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายลาวฮักซาด มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกระบอกเสียงของกองทัพโฆษณาเผยแพร่ชัยชนะของลาวฮักซาดและปลุกกระตุ้นน้ำใจรักชาติของนักรบและประชาชนลาว ในการเข้าร่วมกระบวนการต่อสู้ปลดปล่อยชาติ สำหรับกองบรรณาธิการมีทองไหล กมมะสิดเป็นหัวหน้าและคณะทำงาน เช่น วิไล, สอน คำวานวงสา, ทานมหาปะมอน³⁷

³⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 59-60.

³⁶ จันที เดือนสะหวัน, “จันทะก้าวเดินของสื่อมวลชนปะติวัตลาว,” น. 7.

³⁷ เรื่องเดียวกัน.

หนังสือพิมพ์ กองทัพบกปล่อยประชาชนลาว นี่พิมพ์จำหน่ายเป็นรายปักษ์ มี 4 หน้าและแจกจ่ายให้กับทหารของฝ่ายลาวอีกขาด, กรมกองทหารในพื้นที่ต่างๆ และบางส่วนแจกให้กับบรรดาผู้นำ³⁸

ส่วนหนังสือพิมพ์ แสงสว่าง เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ค.ศ. 1966 ตามมติตกลงของคณะกรรมการศูนย์กลางพรรคประชาชนลาวที่ต้องการให้ แสงสว่าง เป็นกระบอกเสียงของพรรคโดยตรงซึ่งพรรคจัดพิมพ์เพื่อให้เป็น “คู่มือของพรรค” โดยมีรูปเล่มขนาด 13 x 19 ซม. มี 64 หน้า ออกจำหน่ายรายไตรมาส พิมพ์ออกจำหน่ายครั้งละ 250-300 เล่ม จำหน่ายเฉพาะสมาชิกพรรคและบุคคลที่สนใจแนวคิดมาร์กซ์-เลนิน ซึ่งเนื้อหาของแสงสว่างจะรวมบรรดาแนวทางนโยบาย มติและคำสั่งของพรรค โดยเฉพาะมติครั้งที่ 15 ของศูนย์กลางพรรค และบทเรียนต่างๆ เช่น บทเรียนแห่งการก่อสร้างพรรค, บทเรียนแห่งการขึ้นนำและการนำพาของพรรครวมทั้ง อธิบายเรื่องกระบวนการต่อสู้ปลดปล่อยชาติและการนำเอาแนวคิดมาร์กซ์-เลนินมาเผยแพร่ให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์และประชาชนที่สนใจด้วย³⁹

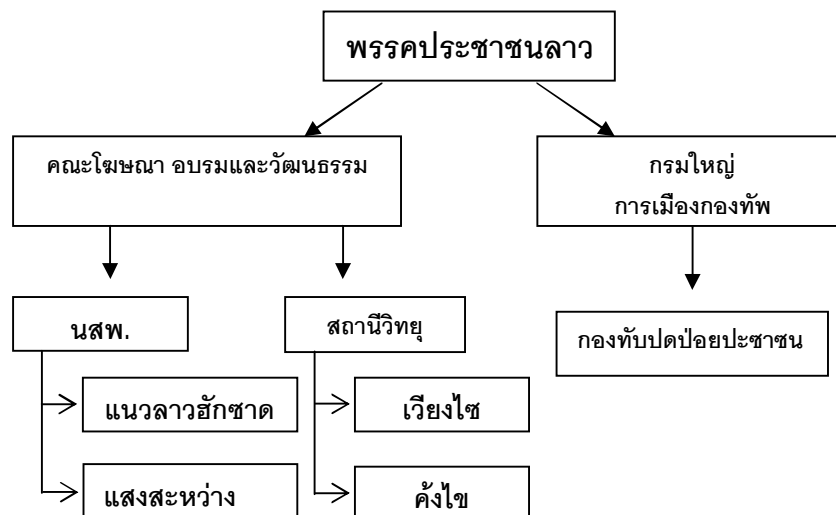
กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในระยะแรก การเผยแพร่ทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินมีเพียงหนังสือพิมพ์ แสงสว่างเท่านั้นและยังจำกัดอยู่ในวงแคบในกลุ่มสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์และสมาชิกแนวลาวยึดสละ ส่วนหนังสือพิมพ์อื่นๆจะเป็นของกลุ่มองค์กรแนวร่วมและเน้นการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อปลุกกระตุ้นให้ร่วมขบวนการปฏิวัติมากกว่าซึ่งหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมคือ ลาวอีกขาด

³⁸ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 50-53.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, น. 52- 53.

แผนภูมิที่ 1

สื่อสารมวลชนของพรรคประชาชนลาว ก่อนปี ค.ศ. 1975

ที่มา: ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนใน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997, น. 53, 55.

2. หนังสือพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ. 1975-1986

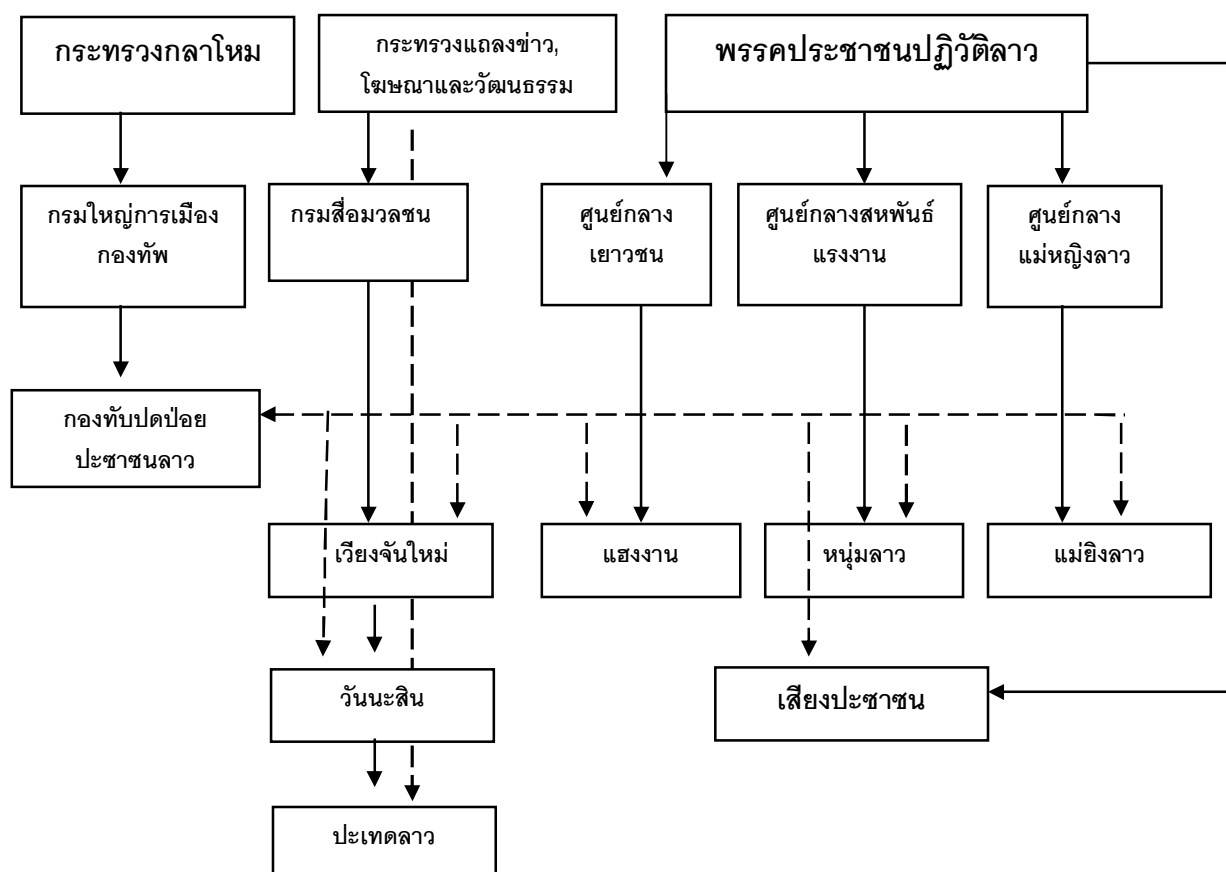
ปี ค.ศ. 1975 เมื่อฝ่ายรัฐบาลเปลี่ยนพลั้ต่อฝ่ายลาวฮักซาด ข้าราชการ นักข่าว นักหนังสือพิมพ์จำนวนมากได้หลบหนีออกจากประเทศลาวไปและเมื่อ พปปล. เข้ายึดครองอำนาจในเวียงจันทน์ได้ในเดือนสิงหาคม ลาวฮักซาดได้ยกเลิกองค์กรจัดตั้งของอเมริกา เช่น ยูเสด รวมทั้งเข้าคุมสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเวียงจันทน์, สะหวันนะเขต, ปากเซ, หลวงพระบาง และสถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพภาคต่างๆ ทั่วประเทศ รวมทั้ง หนังสือพิมพ์ ลาวฮักซาด ได้ย้ายเข้ามาในเวียงจันทน์เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ. 1975 และได้เปลี่ยนชื่อเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน *เสียงประชาชน* ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของพรรคและรัฐบาลโดยตรง⁴⁰ นอกจากนั้นตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 1975-1986 พปปล. มีหนังสือพิมพ์อื่นๆ อีก 3 ฉบับได้แก่ *ข่าวसानปะเทดลาว (ข่าวसानปะเทดลาว)*, *กองทัพบก* และ *เวียงจันทน์ใหม่ (เวียงจันทน์ใหม่)* หรือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของเวียงจันทน์ และวารสารขององค์กรจัดตั้งของพรรค 4 ฉบับ ได้แก่ *วันนะสิน (วันนะสิน)*, *แสงงาน (แสงงาน)*, *หนุ่มลาว (หนุ่มลาว)* และ *แม่ยิงลาว (แม่ยิงลาว)* อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงระบอบปกครองใหม่

⁴⁰ จันท์ เดือนสะหวัน, “จิงหะก่าวเดินของสื่อมวลชนปะติวัตลาว,” น. 7.

พปปล. มอบหมายการดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งหมดให้อยู่ภายใต้กระทรวงแถลงข่าว วัฒนธรรมและท่องเที่ยว ดังที่แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2

สื่อสารมวลชนของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวปี ค.ศ. 1975-1986

ที่มา: ทองปาน สมพะวง, "การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997," น. 95.

2.1 บทบาทของกระทรวงแถลงข่าว, โฆษณาและวัฒนธรรม

บัวบาน วอระขุน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแถลงข่าว, โฆษณาและวัฒนธรรม กล่าวถึงภาพรวมของการสื่อสารมวลชนหลังปี ค.ศ. 1975 และอธิบายสาเหตุที่กระทรวงต้องยกเลิกสื่อสิ่งพิมพ์บางชนิดไป

ภายหลังวันที่ 2 ธันวาคม 1975 ประเทศลาวได้รับการสถาปนาเป็น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้รวมตัวเป็นเอกภาพหนึ่งเดียว โดยอยู่ภายใต้การนำพาของพรรคและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สื่อมวลชนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ซึ่งมีคนมาจาก ฝ่ายปะเทดลาวเป็นแกนนำในกระทรวงต่าง ๆ ในช่วงระยะปลดปล่อยใหม่นั้น สื่อมวลชนลาวได้รวมตัวกันเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน บางองค์กร สื่อมวลชนก็ถูกยุบเลิกล้มตายไป ซึ่งมีทั้งวิทยุกระจายเสียงด้วย เพราะขาดเครื่องอะไหล่ ขาดทุนและอีกอย่างเนื้อหารายการที่เคยทำออกอากาศเมื่อก่อน มาถึงยุคนี้ไม่มีความเหมาะสมและไม่สามารถออกอากาศได้ วิธีการเสนอข่าว ลักษณะและตัวเนื้อหาข่าวก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามระบบการเมือง ที่สำคัญคือ อุดมการณ์มีความแตกต่างกัน ทำให้ตัวบุคคลที่เคยทำงานในฝ่าย รัฐบาล ไม่คุ้นเคยกับระบอบใหม่จึงจำเป็นต้องหลบหนีไปต่างประเทศ⁴¹

จากคำกล่าวดังกล่าวของบัวบาน วอระขุนแสดงให้เห็นบทบาทกระทรวงแถลงข่าวฯ ที่เข้ามาควบคุมองค์กรสื่อมวลชนลาวทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และวิทยุกระจายเสียงและตรวจสอบอย่างเข้มงวด ซึ่งหากว่าสื่อชนิดใดนำเสนอเนื้อหาที่อาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่ประชาชนและระดมให้ประชาชนเข้าร่วมกับรัฐบาลฝ่ายราชอาณาจักรลาว หรือ กล่าวโจมตีฝ่ายแนวลาวยักซาดก็ จะถูกสั่งปิด ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์ ลาวฮ่วมคำพัน (ลาวฮ่วมสามพัน) ของบง สุวันนะวง เลขาธิการและเจ้าของหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ถูกปิดเพราะเคลื่อนไหวและกล่าวโจมตีรัฐบาล ผสมแห่งชาติและด้านอำนาจการปกครองปฏิบัติของประชาชนกำแพงเวียงจันทน์⁴²

⁴¹ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 108-109.

⁴² เรื่องเดียวกัน,” น. 43.

ส่วนหนังสือพิมพ์ของเอกชนในระบอบเก่าเช่น *เวียงจันทน์โพสต์ (เวียงจันทน์โพสต์)* ทางพปป. เห็นว่าเป็นหนังสือพิมพ์หัวก้าวหน้าเพราะมีการรายงานข่าวและบทความสนับสนุน พปป. ดังเช่น การสนับสนุนศึกษาและประชาชนลาวทั่วประเทศ. ทางพรรคฯจึงปรับให้หนังสือพิมพ์เป็นกระบอกเสียงของกัมแพงนครเวียงจันทน์ หรือ เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของเวียงจันทน์และเปลี่ยนชื่อเป็น *เวียงจันทน์ใหม่ (เวียงจันทน์ใหม่)* ในปี ค.ศ. 1976 รวมทั้ง ยังคงให้เจ้าของเดิม คือ ปิชา ปะทิจัน (ปิชาปะทิจัน) เป็นบรรณาธิการต่อไปเช่นเดิม⁴³

เมื่อต้องขึ้นอยู่ภายใต้การควบคุมและการบัญชาการของคณะพรรคคณะปกครองนครเวียงจันทน์ *เวียงจันทน์ใหม่* จึงต้องทำหน้าที่แจ้งข่าวความเคลื่อนไหวของคณะพรรคคณะปกครองกัมแพงนครเวียงจันทน์และของส่วนกลางเพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านการผลิตเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของพรรคและรัฐบาล ส่วนบทความทั่วไปเช่น ข่าวเหตุการณ์ต่างๆในเขตอื่นและต่างประเทศมาตีพิมพ์ก็ต้องไม่ขัดต่อนโยบายของพรรคและรัฐบาล รวมทั้งไม่มีการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ แต่การแจ้งข่าวบริการสังคมที่ไม่ใช่การโฆษณาสินค้ายังคงทำได้ สำหรับ *เวียงจันทน์ใหม่* ออกจำหน่ายทุกวัน ยกเว้นวันอาทิตย์ เช่นเดียวกับ *เสียงประชาชน* แต่ที่แตกต่างคือ *เวียงจันทน์ใหม่* มีจำนวนหน้ามากกว่า คือ 8 หน้า และมียอดจำหน่าย 20,000 ฉบับต่อครั้งและเน้นคนอ่านในเวียงจันทน์ อย่างไรก็ดี *เวียงจันทน์ใหม่* ก็ได้รับความนิยมจากผู้อ่านที่เป็นข้าราชการ พนักงานของรัฐและพ่อค้าแม่ค้าจำนวนหนึ่งในเวียงจันทน์

ส่วนหนังสือพิมพ์ที่ทางกระทรวงแถลงข่าวฯ เข้าไปดูแลค่อนข้างน้อย คือ *กองทัพบดปล่อยประชาชนลาว* ที่ทำหน้าที่เสนอข่าวการเคลื่อนไหวของกำลังป้องกันชาติและเผยแพร่ผลงานแห่งการปกป้องรักษาเขตแดนของลาว เพราะผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุดจะให้ความสนใจต่อหนังสือพิมพ์มากอยู่แล้ว ทั้งการอำนวยความสะดวกในการทำงานและการเคลื่อนไหวเก็บข้อมูลเหตุการณ์และสภาพการณ์ต่าง ๆ มาลงหนังสือพิมพ์ซึ่งมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด ตลอดจน การวิพากษ์วิจารณ์สังคมซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับกองทัพ หนังสือพิมพ์ก็จะทำอย่างระมัดระวังด้วยวิธีการที่นิ่มนวล เช่น การวิจารณ์ที่กระทบที่ขาดความเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ที่ดี, ความประพฤติหรือสิ่งไม่ดีในสังคมลาวซึ่งหนังสือพิมพ์พยายามเขียนเป็นรูปแบบให้อ่านง่าย ๆ เช่น บทกลอน หรือ คอลัมน์ “อ่านม่วนชวนคิด” (อ่านม่วนชวนคิด) รวมทั้งยังเสนอบทความชื่นชมทหารด้วยเพื่อเป็นกำลังใจ เช่น คอลัมน์นักรบดีเด่นที่กล้าหาญ⁴⁴

⁴³ *เรื่องเดียวกัน*, น. 45-46.

⁴⁴ *เรื่องเดียวกัน*, น. 86-87.

นอกจากนั้น ในองค์กรจัดตั้งของพรรคยังมีการผลิตวารสารของแต่ละองค์กร ตัวอย่างเช่น *วันนะสิน* ซึ่งเป็นนิตยสารของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมของลาวที่จัดพิมพ์ในปี ค.ศ. 1979 โดยมีสุวันทอน บุนผานวงเป็นบรรณาธิการ จุดประสงค์ของ *วันนะสิน* จัดทำเพื่อเป็นเวทีส่งเสริมวรรณคดีและศิลปะของคนลาว และ เป็นเวทีให้นักเขียนและศิลปินของลาวนำเสนอเรื่องสั้น, นวนิยาย หรือ บทกลอน ที่สะท้อนความดีเลิศของระบอบใหม่ด้วย รวมทั้ง สรรเสริญผลงานการนำพาของพรรคและรัฐบาลระบอบใหม่⁴⁵ ส่วนวารสารอื่น ๆ เช่น *หนุ่มลาว* จัดพิมพ์ในปี ค.ศ. 1979 และ *แม่ยิงลาว* จัดพิมพ์ในปี ค.ศ. 1980 ทั้งสองฉบับเป็นตัวอย่างของวารสารขององค์กรของพรรคที่มีจุดประสงค์เพื่อปลุกกระตือรือร้นสมาชิกเยาวชนลาวทั้งหญิงและชายให้เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาประเทศชาติ, เผยแพร่แนวทางของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวให้เยาวชนเข้าใจ และชื่นชมระบอบใหม่ ไม่ว่าจะเป็น ส่งเสริมให้เยาวชนปกป้องรักษาชาติและปกป้องดินแดนลาว, ออกไปใช้แรงงานเพื่อส่วนรวม หรือ ปลุกกระตือรือร้นการศึกษารอบรมให้มีความรักชาติ, ขยันหมั่นเพียร ความน่าสนใจของวารสารทั้งสองฉบับคือ ภาพและสีสรรที่สวยงาม ซึ่งแต่ละฉบับจะลงภาพของเยาวชน ทั้งชายและหญิงที่เป็นเยาวชนตัวอย่าง รวมทั้งนำเสนอเรื่องราวของเยาวชนเหล่านั้นผ่านบทสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังมีนิยายและบทกลอนที่น่าสนใจอีกเป็นจำนวนมาก⁴⁶

นอกจากนั้น กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมยังห้ามประชาชนรับฟังวิทยุกระจายเสียงและอ่านหนังสือพิมพ์ของฝ่ายตรงข้ามคือ ไทย, สหรัฐอเมริกา และจีน⁴⁷ แม้จะไม่มีการบังคับประกาศอย่างเป็นทางการ แต่พรรคจะมีหน่วยงานท้องถิ่นตรวจสอบอยู่เป็นระยะๆ อีกทั้ง คนทำงานสื่อสารมวลชนจะถูกเรียกพบอยู่บ่อยครั้งหากพบว่ามีกรรายงานข่าวที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อพรรค ความเข้มงวดกวดขันนี้ทำให้ข้าราชการ นักข่าว และประชาชนหลายคนหวาดกลัวระบอบใหม่และหลายคนหลบหนีออกไปเป็นจำนวนมาก รวมทั้งหนังสือพิมพ์บางส่วน

⁴⁵ วริษา กมลนาวัน, “วันนะสิน: นิตยสารลาวเพื่อสาระและบันเทิง,” *ศิลปวัฒนธรรม* 10 (สิงหาคม 2545): 46.

⁴⁶ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 87.

⁴⁷ ในหนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* กล่าวถึงเรื่องนี้อยู่บ่อยครั้ง ในลักษณะที่ว่า วิทยุและข่าวสารจากตะวันตกมีการบิดเบือนความจริงและต้องการจะทำลายระบอบใหม่โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชายแดนซึ่งสามารถรับฟังวิทยุหรือรับสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ ได้ง่าย *ดูเสียงประชาชน* (14 มิถุนายน 1977): 3. และ *เสียงประชาชน* (9 เมษายน 1980): 3.

ต้องปิดตัวไป อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์บางแห่งก็ปิดตัวไปเพราะขาดทุน เช่น หนังสือพิมพ์ *สายขาว (สายขาว)* ของเจ้าสุวันนะพูมา⁴⁸

ด้วยเหตุนี้ หนังสือพิมพ์ภายหลังในปี ค.ศ. 1975 กระทรวงแถลงข่าว, โฆษณาและวัฒนธรรม เป็นผู้ตรวจสอบดูแลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ทางกระทรวงแถลงข่าว, โฆษณาและวัฒนธรรม มีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมดูแลและพิจารณาตรวจสอบตั้งแต่การดำเนินงานของหนังสือพิมพ์, การจัดพิมพ์และการจัดจำหน่ายไปยังเป้าหมายต่าง ๆ ด้วย และที่สำคัญ คือ กระทรวงแถลงข่าว, โฆษณาและวัฒนธรรม ยังเป็นผู้แต่งตั้งพนักงานเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการดำเนินนโยบาย โดยทางกระทรวงแถลงข่าว โฆษณาและวัฒนธรรม จะคัดเลือกบุคคลที่พรรคเห็นว่าน่าไว้วางใจและซื่อสัตย์ รวมถึงยังให้สมาชิก พปปล. เข้ามาทำงานในองค์กรสื่อสารมวลชนด้วย ป้องกันบุคคลที่ไม่หวังดีต่อระบอบใหม่เข้าทำงาน⁴⁹

กล่าวได้ว่า การกระทำดังกล่าวของพรรคก็เหมือนข้อปฏิบัติของพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วไปที่พรรคจะส่งสมาชิกพรรคเข้าไปองค์กรต่าง ๆ ทั้งในรัฐบาล, กองทัพและในระบบสื่อสารมวลชนเพื่อเป็นหูเป็นตาให้แก่พรรค รวมทั้งสมาชิกพรรคระดับล่างบางคนที่ทำหน้าที่ส่งข่าว, คนขับรถ และเป็นที่ทราบกันดีว่า ชื่อของสมาชิกพรรคจะไม่ถูกเปิดเผยและกฎที่สมาชิกพรรคต้องไม่เปิดเผยตนเองแก่ผู้อื่น หรือ มีข้อขัดแย้งหรือโต้เถียงระหว่างสมาชิกพรรคด้วยกันในที่สาธารณะด้วย⁵⁰

นอกจาก พปปล. จะส่งคนที่ไว้วางใจได้ลงมากำกับดูแลกระทรวงแถลงข่าว โฆษณาและวัฒนธรรม แล้ว พปปล. ยังกำหนดรายละเอียดในการนำเสนอข่าวให้กรมกองที่เกี่ยวข้องกับสื่อสิ่งพิมพ์และวิทยุผ่านมายังกระทรวงแถลงข่าวฯ หรือ ให้กองเลขาธิการกรมการเมืองหรือเลขานุการประจำบุคคลที่เป็นผู้นำระดับสูงโทรศัพท์ หรือ ส่งจดหมายส่งมาตีเตือนหรือแสดงความคิดเห็นต่อกองบรรณาธิการข่าวเป็นประจำ รวมทั้ง ทางศูนย์กลางพรรคมักจะเรียกตัวบรรณาธิการข่าวมาสอบถามหากมีการนำเสนอข่าวที่ไม่ชัดเจน หรือ ข่าวที่มีผลในทางลบให้แก่ระบอบใหม่

⁴⁸ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 44-45..

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, น. 110-111.

⁵⁰ MacAlister Brown interviewed เจ้าหน้าที่พรรคที่ไม่เปิดเผยชื่อคนหนึ่งในเวียงจันทน์, ธันวาคม 1980, quoted in MacAlister Brown and Joseph J. Zasloff, Apprentice Revolutionaries: the Communist Movement in Laos, 1930-1985, p. 156

พร้อมทั้งตักเตือนให้พิจารณาและระมัดระวังการเสนอข่าวใดข่าวหนึ่งเป็นพิเศษด้วย⁵¹ นอกจากนั้น บรรดาผู้นำระดับสูงหลายคนจะส่งบทความ หรือ มอบหมายให้ผู้สื่อข่าวไปทำข่าวลงใน หนังสือพิมพ์และอ่านในวิทยุกระจายเสียงซึ่งบทความที่ทางผู้นำระดับสูงส่งมาให้หนังสือพิมพ์จะ ตัดหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาไม่ได้

สำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “ข่าว” ของสื่อมวลชนลาว ทองปานอธิบายว่า ข่าว หมายถึง การอธิบายถึงกระบวนการต่าง ๆ ของสังคม ฉะนั้น ลักษณะเนื้อหาการรายงานข่าวแบบ ตะวันตกซึ่งให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสด หรือ การเสนอข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทันทีทันใด สำหรับสื่อมวลชนลาวเป็นเรื่องสำคัญเพียงเล็กน้อยแต่หน้าที่หลักของสื่อมวลชนลาว คือหน้าที่ของการเป็นนักโฆษณาชวนเชื่อมากกว่า⁵² ดังนั้น จุดมุ่งหมายของสื่อมวลชนจึงมุ่งสอนให้ ประชาชนมีบทบาทในการปกป้องรักษาประเทศชาติและพัฒนาประเทศตามแบบสังคมนิยมด้วย การเผยแพร่นโยบายของพรรคและรัฐบาลแก่ประชาชนให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้เป็นประจำใน สื่อต่าง ๆ รวมทั้ง มุ่งเน้นเหตุการณ์ทางการเมืองมากกว่า⁵³

นอกจาก การดูแลสิ่งตีพิมพ์แล้ว กระทรวงแถลงข่าว โฆษณาและวัฒนธรรม ยังเข้าไป ดูแลและตรวจสอบการสื่อสารมวลชนอย่างเข้มงวดเช่นกันและได้ปรับเปลี่ยนหน้าที่ของสื่อแต่ละ ชนิดเพื่อให้สอดคล้องกับระบอบใหม่ตามนโยบายที่ต้องให้สื่อเป็นเครื่องมือสร้างคนใหม่ เหตุการณ์ใหม่, วีรบุรุษใหม่, อุดมการณ์ใหม่, อารมณ์ใหม่, คุณธรรมใหม่, และคุณภาพใหม่ เพื่อ เป้าหมายในการก้าวเดินไปสู่ระบบสังคมนิยม โดยเฉพาะภาพยนตร์ซึ่งทางพรรคเห็นว่าเป็นสื่อที่มี อิทธิพลในการโน้มน้าวจิตใจของประชาชนได้เป็นอย่างดี⁵⁴ ในปี ค.ศ. 1976 พรรคฯ ได้ตั้งกรมรูปเงา (กรมภาพยนตร์) เพื่อดูแล “หน่วยฉายหนัง”

“หน่วยฉายหนัง” เป็นกลุ่มคณะทำงานของพรรคที่นำภาพยนตร์ปฏิวัติ หรือ ภาพยนตร์ของกลุ่มประเทศสังคมนิยมอื่นไปออกไปฉายตามที่พื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในช่วงฤดูทำ นาและเก็บเกี่ยว เพราะนอกจากการฉายหนังจะให้ความบันเทิงและกำลังใจในการใช้แรงงานแก่ ประชาชนแล้ว ภาพยนตร์ยังเป็นเครื่องมือที่พรรคใช้สอนบทเรียนเกี่ยวกับพรรคและหน้าที่ที่ดีต่อ

⁵¹ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” p. 111.

⁵² เรื่องเดียวกัน, น. 111-112.

⁵³ เรื่องเดียวกัน, น. 80.

⁵⁴ เสียงประชาชน (7 ตุลาคม 1976): 1, 4.

พรรคด้วย ส่วนผลตอบรับตามสถิติที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ของพรรค กล่าวว่าสถิติในช่วงเวลา 3 เดือนของฤดูทำนาปี ค.ศ. 1976 “หน่วยฉายหนัง” ออกไปพื้นที่ทั้งหมด 85 ครั้งและมีผู้เข้าชมประมาณ 50,000 คน⁵⁵

อย่างไรก็ดี ในระยะแรก แม้ พปป. จะให้ความสนใจสื่อชนิดนี้มาก แต่ก็ยังขาดแคลนบุคลากรและเงินทุนในการสร้างอยู่มาก ทำให้ในช่วง 10 ปีแรก มีภาพยนตร์เพียงเรื่องเดียวที่สำเร็จในปี 1983 คือ “เสียงปืนจากทุ่งไหหิน” ซึ่งเป็นภาพยนตร์การเมืองที่กำกับโดย สมจิต พลเสนา และร่วมมือจัดทำกับนักวิชาการเวียดนาม⁵⁶ อย่างไรก็ตาม ทาง พปป. แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการนำภาพยนตร์จากประเทศสังคมนิยมเข้ามาฉาย และภาพยนตร์ต่างประเทศบางส่วนซึ่งจะต้องไม่มีเนื้อหาเบี่ยงเบนหรือ พหุติกรรมที่ไม่ดี เช่น การปล้นจี้, การแย่งชิงสมบัติผู้ชายเข้ามา⁵⁷ เพราะทางพรรคถือว่าเป็นอันตรายต่อการสร้างระบอบใหม่

2.2 หนังสือพิมพ์ เสียงประชาชน

หนังสือพิมพ์ เสียงประชาชน เป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักข่าวสารประเทศลาว (สำนักงานข่าวสามปะเขตลาว - Lao News Agency [KPL]) ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงแถลงข่าว, โฆษณาและวัฒนธรรม และบุคลากรส่วนใหญ่ล้วนแต่เคยทำงานร่วมกันมาก่อนตั้งแต่ในครั้งปฏิบัติทำให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างมาก รวมทั้ง ข้อมูลในการรายงานข่าวสารของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จะใช้ข้อมูลด้วยกัน⁵⁸ โดยเฉพาะข่าวสารจากต่างประเทศซึ่งส่วน

⁵⁵ เสียงประชาชน (8 เมษายน 1976): 1.

⁵⁶ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 102-103.

⁵⁷ “แก้ข้อข้องใจ: เมื่อไรจึงจะฉายภาพยนตร์ของฝ่ายสังคมนิยม,” (“แก้ข้อข้องใจ: บานใดจึงสวย รูปเหาะอุโมงค์ลัทธิมิยิม”) เสียงประชาชน (4 มีนาคม 1976): 3.

⁵⁸ บัวละพัน ทันทิพน, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550 ในหน่วยงานข่าวสารปะเขตลาว จะมีหน่วยแปลข่าวจากสำนักข่าวต่างๆทั่วโลก ดังนั้น การอ้างอิงข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ต่างๆ จึงมักจะอ้างจากหน่วยงานนี้โดยตรง เพราะถือว่ามีความน่าเชื่อถือมากที่สุด รวมทั้ง การอ้างอิงกิจกรรมและภารกิจของผู้นำของรัฐบาลด้วย

ใหญ่จะอ้างอิงข้อมูลจากสำนักข่าวสารประเทศลาวเป็นหลัก⁵⁹ เนื่องจากหนังสือพิมพ์นี้ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษและเน้นการรายงานข่าวสถานการณ์โลกโดยเฉพาะสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ หรือ การแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของรัฐบาล ข่าวสวนปะเทศลาว จึงคล้ายกับบันทึกข่าวสารของรัฐบาลลาวมากกว่าหนังสือพิมพ์และเน้นการแจกจ่ายให้สำนักองค์การของรัฐและสถานเอกอัครราชทูตประเทศต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ในเวียงจันทน์มากกว่าให้ประชาชนซื้อมาอ่าน⁶⁰

สำหรับหนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* ระหว่างปี ค.ศ. 1975-1983 พปปล. ให้การสนับสนุนการจัดทำหนังสือพิมพ์ประมาณวันละ 22,000 ฉบับต่อวัน และหน่วยงานหนังสือพิมพ์จะเป็นผู้จัดจำหน่ายแจกจ่ายต่อไปยังสำนักการจัดตั้งของทางรัฐทั้งในเวียงจันทน์และแขวงต่างๆทั่วประเทศทั้งทางเครื่องบินและรถยนต์ ซึ่งองค์กรจัดตั้งนั้นจะมีหน้าที่แจกให้สมาชิกพรรค, พนักงาน รวมถึงสำนักงานของรัฐ ส่วนประชาชนจะมีสองกลุ่มคือ กลุ่มที่สั่งซื้อและเป็นสมาชิกของหนังสือพิมพ์⁶¹

นอกจากการแจกจ่ายและการสั่งซื้อแล้ว การอ่านหนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* ออกอากาศทางวิทยุของรัฐบาลทั้งที่ถ่ายทอดจากเวียงจันทน์โดยตรงและการออกอากาศของวิทยุประจำแขวงต่าง ๆ เป็นอีกวิธีที่พรรคฯเห็นว่าจะสามารถให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับฟังข่าวสารจากรัฐบาลซึ่งจะออกอากาศพร้อมกับการเปิดเพลงประกอบ หรือ เพลงหมอลำเพื่อให้เกิดความน่าสนใจติดตาม ส่วนเนื้อหาข่าวสารที่นำไปออกอากาศส่วนใหญ่จะเป็นคอลัมน์เกี่ยวกับกฎหมาย หรือ ข้อปฏิบัติใหม่ บั้วละพันกล่าวว่า แม้ว่าประชาชนลาวจะมีคนที่อ่านออกเขียนได้น้อย แต่ พปปล. เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีความสำคัญอย่างมากในการการเผยแพร่ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับพรรคแก่ประชาชน เพราะเอกสารราชการสำคัญที่ชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงข้อกฎหมาย หรือ ข่าวสำคัญ นั้นมีความล่าช้าและรัฐไม่มีงบประมาณมากพอในการพิมพ์เผยแพร่ ฉะนั้น การ

⁵⁹ สำนักงานข่าวสารประเทศลาวก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1968 ในพื้นที่เขตปลดปล่อยที่เวียงไซ และผลิตหนังสือพิมพ์ ข่าวสวนปะเทศลาว (ຂ່າວສານປະເທດລາວ) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่รายงานข่าวสารสถานการณ์ภายในประเทศ เช่น ภาวะความตึงเครียดในการเจรจาสัญญาเวียงจันทน์ หรือ การจัดตั้งรัฐบาลผสมและคณะมนตรีการเมืองแห่งชาติซึ่งในขณะนั้นพิมพ์จำหน่ายประมาณ 1,500 ฉบับต่อวันในเวียงจันทน์

⁶⁰ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 84-86.

⁶¹ บั้วละพัน ทันทิณ, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550.

จัดทำหนังสือพิมพ์จึงมีฐานะเทียบเท่าเอกสารจากราชการที่ออกไปสู่ประชาชนยังพื้นที่ห่างไกล⁶² อีกทั้ง สื่อหนังสือพิมพ์ยังถือเป็นหลักฐานที่สามารถค้นคว้าหรืออ่านซ้ำได้ หากว่าประชาชนพลาดการรับฟังวิทยุ หรือ ดูโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ก็ยังเป็นสื่อที่สามารถหามาอ่านได้ง่ายตามสำนักงานของรัฐ องค์การจัดตั้งของรัฐของแต่ละพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงของหนังสือพิมพ์ในช่วง 10 ปีแรกของการปกครอง คือ ในวันที่ 22 มีนาคม ค.ศ. 1983 ตามมติการประชุมสมัชชาครั้งที่ 3 ของ พปป. เห็นว่าเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันก่อตั้ง พปป. ครบรอบ 28 ปีควรเปลี่ยนชื่อ เสี่ยงประชาชน เป็น ประชาชน แต่ก็ยังคงให้เป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นกระบอกเสียงของศูนย์กลางพรรคเหมือนเดิม⁶³ นอกจากนั้น ทางรัฐบาลยังให้หนังสือพิมพ์ ประชาชน แยกตัวออกมาจากกระทรวงแถลงข่าวฯ และให้จัดการบริหารเองโดยทางรัฐบาลจะช่วยเหลือบางส่วน เช่น เงินเดือนพนักงาน, ที่ตั้งของสำนักงานของหนังสือพิมพ์ แต่ในส่วนของการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการพิมพ์ รัฐบาลให้ทางหนังสือพิมพ์รับภาระค่าพิมพ์เองและทางรัฐบาลยินยอมให้มีโฆษณาเกี่ยวกับงานบริการสังคมได้ รวมทั้งการบอกรับสมาชิก ด้วยเหตุนี้ ภายหลังปี ค.ศ. 1983 หนังสือพิมพ์ลดจำนวนการพิมพ์ลงเหลือประมาณ 16,000 ฉบับต่อวัน

สำหรับคณะทำงาน ในระยะแรก สีสะหนาน ไชยานุวง เป็นบรรณาธิการและมีกองบรรณาธิการได้แก่ จันที เดือนสะหวัน, จันทอน เทียงเทพงสา, สีมอน และบุนเต็ง วงไซ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ล้วนได้รับการคัดเลือกจากพรรคตามคุณสมบัติ คือ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม และที่สำคัญจงรักภักดีต่อพรรคและรัฐบาล รวมทั้งจะต้องผ่านการฝึกอบรมทางการเมืองจนเป็นผู้รู้และชื่นชมแนวทางการเมืองของพรรคควบคู่กับวิชาชีพด้านสื่อสิ่งพิมพ์ก่อนจึงจะเข้าทำงานได้⁶⁴ อย่างไรก็ตามก็จะต้องเข้าอบรมการเป็นพนักงานที่ดีเป็นประจำทั้งจัดอบรม

⁶² ดูเพิ่มเติมได้ใน คำสั่งของคณะเลขาธิการศูนย์กลางพรรคถึงบรรดากระทรวง คณะกรรมการแห่งรัฐ, คณะพรรค, แขวง และกำแพงนครเวียงจันทน์ เรื่อง ให้เพิ่มการขึ้นนำการอ่านและแจกจ่ายหนังสือพิมพ์ ‘ประชาชน’ (“คำสั่งของคณะเลขาธิการศูนย์กลางพรรคถึงบรรดากระทรวง, คณะพรรค, แขวง และกำแพงนครเวียงจันทน์ เรื่อง ให้เพิ่มการขึ้นนำการอ่านและแจกจ่ายหนังสือพิมพ์ ‘ประชาชน’” (“คำสั่งของคณะเลขาธิการศูนย์กลางพรรคถึงบรรดากระทรวง, คณะพรรค, แขวง และกำแพงนครเวียงจันทน์ เรื่อง ให้เพิ่มการขึ้นนำการอ่านและแจกจ่ายหนังสือพิมพ์ ‘ประชาชน’”), ประชาชน (24 พฤษภาคม 1983): 1.

⁶³ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชน, “ความเป็นมาของหนังสือพิมพ์ ‘ประชาชน’,” น. 3.

⁶⁴ บัวละพัน ทันทิผล, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550, บัวละพันเป็นนักเรียนกฎหมายและเข้าทำงานอยู่ในสำนักงานข่าวสามประเทศลาวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976 โดยทำหน้าที่แปลข่าวจาก

ภายในหน่วยงานและร่วมจัดอบรมร่วมกับองค์กรอื่น รวมทั้งพนักงานบางส่วนจะถูกส่งไปอบรม การเขียนข่าวหรืออบรมมวลชนทั้งภายในและต่างประเทศ ส่วนพนักงานอาวุโสจะผลัดเปลี่ยนไป เรียนที่สถาบันการเมือง ทุก ๆ สองคนต่อครั้งซึ่งสถาบันการเมืองนี้พนักงานจะได้เรียนรู้ทฤษฎี มาร์กซ์-เลนินที่ถูกต้องตามแนวทางของพรรค

ต่อมา ในช่วงปี ค.ศ. 1979 สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา รุนแรงมากยิ่งขึ้นทำให้ พปปล. หวาดระแวงประชาชนและสมาชิกพรรคที่เป็นกลุ่มนิยมจีน⁶⁵ และทำให้เกิดวิกฤตในวงการสื่อสารมวลชน เพราะพนักงานหลายคนโดนข้อหาเป็น “ปะติกัน” บ้างถูกจับ ไปสัมมนาและบ้างหลบหนีไปต่างประเทศซึ่งมีบุคคลสำคัญของหนังสือพิมพ์ด้วย คือ สีสะหนาน ไชยานูง บรรณาธิการ *เสียงประชาชน* ซึ่งลี้ภัยไปยังประเทศจีนประมาณปี ค.ศ. 1980 และเมื่อ สีสะหนานหนีไป จันที เดือนสะหวันได้เข้ามาทำหน้าที่แทน จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1983 จันทีก็โดน ข้อหา “กบฏต่อประเทศชาติ” หรือ “ปะติกันสากล” และถูกจับไปค่ายสัมมนาถึง 5 ปี

จากเหตุการณ์ครั้งนั้น จันทีกล่าวว่า น่าจะเป็นการโดนใส่ร้ายและความหวาดระแวง ของพรรคว่าทางการจีนจะเข้าแทรกแซง อีกทั้ง ภรรยาของจันทีแม้จะเป็นสมาชิกพรรคแต่ก็มีเชื้อ สายจีนและตำแหน่งหน้าที่การงานของเขาเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน รวมถึงความสนิทสนมกับ สีสะหนานที่ลี้ภัยไปแล้วจึงทำให้เป็นที่จับตามองอย่างมาก⁶⁶ ในช่วงเวลาที่จันทีถูกจับนั้นเป็นระยะ ที่หนังสือพิมพ์เปลี่ยนชื่อและบรรณาธิการคือ บุนท่า ไชยะลาด (บุนท่า ไชยะลาด) และต่อมาเป็น สอน คำหว่างวงสา (สอน คำหว่างวงสา) ซึ่งดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานคณะกรรมการ ข่าวสารหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์แห่งรัฐ⁶⁷

สำหรับการดำเนินงานภายในหน่วยงานหนังสือพิมพ์นั้น ภายในกองบรรณาธิการจะ แบ่งออกเป็นแผนกข่าวและสถานการณ์ซึ่งจะมีนักข่าวคอยติดตามข่าวประจำวันที่สำคัญ ส่วนกอง

ภาษาฝรั่งเศส รัสเซีย และเวียดนามเป็นภาษาลาว จนกระทั่ง รัฐบาลส่งไปเรียนทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินในระหว่าง ค.ศ. 1985-1990 และเรียนวรรณคดีที่ฝรั่งเศสระหว่างปี ค.ศ. 1991-1992

⁶⁵ ความขัดแย้งดังกล่าวทางการลาวและเวียดนามเชื่อว่า จีนเป็นผู้สนับสนุนกลุ่มเขมรแดงในกัมพูชา

⁶⁶ จันที เดือนสะหวัน, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550 และ จันที เดือนสะหวัน (จันที เดือนสะหวัน), เส้นทางแห่งชีวิต เล่ม 3 (เส้นทางแห่งชีวิต เล่ม 3), พิมพ์ครั้งที่ 4 (เวียงจันทน์: สมาคมนักประพันธ์, 2002), น. 110-111.

⁶⁷ สัมภาษณ์ บัวละพัน ทันทิผล.

บรรณาธิการจะมีฝ่ายที่ทำหน้าที่เขียนบทความ, บทนำ, บทวิเคราะห์, สารคดีต่างๆ และ ฝ่ายข่าวต่างประเทศซึ่งฝ่ายนี้จะนำบทความ หรือ สารคดี โดยเฉพาะประเทศสังคมนิยมมาลงเป็นประจำ ซึ่ง บางข่าวจะนำมาจากฝ่ายข่าวสารปะเทศลาวซึ่งจะมีหน่วยข่าวที่แปลข่าวภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาลาวโดยเฉพาะ ส่วนแผนกอื่นจะเกี่ยวข้องกับการพิมพ์เช่น ฝ่ายจัดพิมพ์, ฝ่ายออกแบบการจัดวางหน้าหนังสือพิมพ์และฝ่ายพิสูจน์อักษร และภายหลังปี ค.ศ. 1983 มีการเพิ่มแผนกใหม่คือ สำนักงานกลาง ซึ่งจะเป็นฝ่ายติดต่อโฆษณา บอกรับสมาชิก และดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายในการทำหนังสือพิมพ์เนื่องจากรัฐบาลให้หนังสือพิมพ์ดูแลค่าใช้จ่ายเอง

แม้จะแยกออกมาจากกระทรวงแถลงข่าว, โฆษณาและวัฒนธรรม แต่หนังสือพิมพ์ก็ยังคงเป็นกรมหนึ่งที่สังกัดกรมข่าวสาร วิทยุ โทรทัศน์แห่งประเทศไทยและขึ้นต่อกระทรวงแถลงข่าว, โฆษณา และวัฒนธรรม จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ฉะนั้น บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์จึงเทียบได้กับตำแหน่งหัวหน้ากรม หรือ อธิบดี เช่นเดียวกับพนักงานของหนังสือพิมพ์เทียบได้กับพนักงานของรัฐ ซึ่งได้รับเงินเดือนจากรัฐบาลและมีเวลาการทำงานเหมือนพนักงานของรัฐ มีสวัสดิการและบำเหน็จบำนาญเมื่อเกษียณอายุ⁶⁸

บทบาทของ *เสียงประชาชน* จึงเป็นไปตามจุดประสงค์หลักของสื่อสารมวลชนลาวในระบอบใหม่ คือ พิมพ์เผยแพร่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม, เข้าใจนโยบายของรัฐบาลและรู้ข้อมูลข่าวสาร ฉะนั้น ข่าวสารในหนังสือพิมพ์จะเน้นการนำเสนอคติ, คำสั่ง, คำแนะนำต่าง ๆ และการแถลงนโยบายการเมืองของพรรคและรัฐบาลเป็นประจำ รวมทั้ง การเน้นการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของผู้นำมากกว่าด้านอื่น ๆ เช่น การเยี่ยมเยียนประชาชนของผู้นำลาว, การต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองและการประชุมต่าง ๆ ของพรรค ส่วนการโฆษณาสินค้าและการบริการสังคมแทบจะไม่มีเลย⁶⁹ รวมทั้ง การหลีกเลี่ยงการนำเสนอข่าวอาชญากรรม เพราะถือว่าเป็นจรรยาบรรณของนักข่าวลาวตามที่ได้รับการอบรมว่าหน้าที่ของสื่อมวลชน คือ ทำงาน ศึกษาอบรมเผยแพร่แนวคิดของพรรคต่อประชาชน ทำให้เห็นข่าวหรือบทความที่สร้างสรรค์เป็นแบบอย่างที่ดีมากกว่าการนำเสนอข่าวที่อาจจะเป็นตัวอย่างไม่ดี เช่น ข่าวฆ่าคนตาย, การข่มขืน เป็นต้น⁷⁰

⁶⁸ สัมภาษณ์ บัวละพัน ทันทิผล.

⁶⁹ ทองปาน สมพะวง, “การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997,” น. 84.

⁷⁰ บัวละพัน ทันทิผล, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550.

สำหรับตัวอย่างข้างล่างจะแสดงให้เห็นบทบาทของ *เสียงประชาชน* ต่อการสร้างระบอบใหม่ ผ่านคอลัมน์ที่น่าสนใจ คือ ตอบปัญหาข้อใจ ซึ่งชื่อคอลัมน์นี้จะเปลี่ยนแปลงตามแต่ที่ทางบรรณาธิการจะเห็นสมควร เช่น “แก้ข้อข้อใจ”, “ตอบจดหมาย”, “ท้าวซัด-ท้าวแก้” แต่ทั้งหมดก็เป็นคอลัมน์ที่ใช้ชี้แจงแนวทางนโยบายของพรรคและรัฐบาล รวมถึงตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาของการบริหารของรัฐบาล หรือ ปัญหาที่ประชาชนสงสัยเกี่ยวกับระบอบใหม่

คอลัมน์ “ท้าวซัด-ท้าวแก้” จะได้อธิบายแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับนโยบาย โดยเฉพาะในโอกาสที่ทางรัฐเรากำลังวางระเบียบเกี่ยวกับการกสิกรรมใหม่ เพื่อความก้าวหน้าของทิศทางเศรษฐกิจของรัฐเรา และเพื่อให้พลเมืองทุกคนรับรู้และเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วนเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ได้รับผลสำเร็จและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ดังนั้น คณะบรรณาธิการ *เสียงประชาชน* พวกเราขอเรียกร้องให้พวกเพื่อน ส่งสิ่งข้อใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภาษี หรือข้อขัดข้องหมองใจ ในปัญหาใหญ่ๆ เกี่ยวกับแนวทางมาให้พวกเรา เพื่อจะได้มีการตอบด้วยต่อไป⁷¹

คำถามเหล่านี้จะมีประชาชนส่งจดหมายและโทรศัพท์เข้ามา รวมทั้ง ปัญหาที่ทางกองบรรณาธิการเห็นว่าควรจะอธิบายให้ประชาชนเข้าใจ ตัวอย่างเช่น ในช่วงปี ค.ศ. 1977 รัฐบาลลาวกำลังจะเริ่มโครงการ “นารวม” ในคอลัมน์ดังกล่าวก็จะอธิบายถึงคำศัพท์หรือข้อสงสัยของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น ภาษีกสิกรรม, การผลิต, การใส่ปุ๋ย, สหกรณ์, การใช้แรงงาน, หน่วยงานสามัคคี เป็นต้น สำหรับการตอบคำถาม บุคคลที่รับผิดชอบคอลัมน์นี้ คือ หัวหน้ากองบรรณาธิการซึ่งจะเป็นผู้ตอบคำถามและหากว่าบางปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารของรัฐบาลโดยตรง ทางกองบรรณาธิการจะสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำข้อมูลมาอธิบายในหนังสือพิมพ์เพื่อให้เกิดความชัดเจน⁷²

อย่างไรก็ดี ในระยะแรกซึ่งเป็นช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ปัญหาที่ถูกถามบ่อยครั้งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น ภาพยนตร์, การแต่งกาย, เงินตรา(ธนบัตร) รวมถึงคำถามเกี่ยวกับ การเข้าค่ายสัมมนา, บุคคลที่พรรคถือว่าเป็นภัยสังคม ไปจนถึง การเรียน

⁷¹ “แจ้งการเกี่ยวกับคอลัมน์ ‘ข้อข้อใจ’ ใหม่” (“แจ้งทราบกับ ‘ข้อข้อใจ’ ใหม่.”), *เสียงประชาชน* (12 พฤศจิกายน 1976): 3.

⁷² บัวละพัน ทันทิณ, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550.

แนวคิดของพรรค เช่น “ถ้าอายุมากแล้วยังเรียนแนวคิดด้านวัฒนธรรมได้หรือไม่”, “บทเรียนที่ลงในหนังสือพิมพ์ถือเป็นบทเรียนการเมืองได้ไหม”, “การฟังวิทยุควรฟังอย่างไร” สำหรับคำถามต่าง ๆ นั้น หลายครั้งพรรคจะนำมาแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อสะท้อนให้เห็นความใส่ใจของพรรคต่อประชาชน ดังเช่น ปัญหาแสดมปีเก่าที่ยังคงมีอยู่ ซึ่งพะจันทองเขียนจดหมายมายังคอลัมน์ “แก้ข้อข้องใจ” ว่า

ข้าพเจ้าเพิ่งกลับมาจากต่างประเทศและรู้สึกดีใจมากที่เห็นประเทศอันเป็นที่รักมีการเปลี่ยนแปลง ร่องรอยของระบอบเก่าอันเน่าเหม็นได้ถูกลบล้างไป กล่าวโดยรวมได้ว่าการเปลี่ยนแปลงใหม่และดีกว่าเดิม แต่ข้าพเจ้าก็ยังเห็นแสดมปีลาว ยังมีตัวหนังสือเขียนว่า “พะลาซะฮานาจักลาว” (ພະລາຊະອານາຈັກລາວ) จึงขอถามว่าเรื่องนี้เป็นเพราะเหตุใด ส่วนข้าพเจ้าเห็นว่า สิ่งนี้ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ใหม่ และกรุณาชี้แจงให้ข้าพเจ้าทราบด้วย⁷³

คอลัมน์ “แก้ข้อข้องใจ” จึงชี้แจงประเด็นนี้ว่า

ตามที่ทุกคนทราบกันดีว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพิ่งมีอายุได้เพียง 4-5 เดือนเท่านั้น และแม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ แต่พวกเราก็สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมเก่าที่เน่าเหม็นอย่างมากให้มีโฉมหน้าใหม่เหมือนในปัจจุบันซึ่งเป็นผลงานที่น่าสรรเสริญแล้ว อย่างไรก็ตามในอนาคตข้างหน้านี้ รัฐบาลพร้อมลงมือ สละสร้างร่องรอยเก่าทั้งที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ใหม่ และทั้งเป็นภัยแก่สังคมของระบอบใหม่ โดยรัฐบาลจะลงมือเปลี่ยนแปลงให้หมด แต่ว่าปัญหาใดที่ยังไม่เป็นภัยแก่สังคม ยังไม่ทำลายประเพณีอันดีงามของชาติ รัฐบาลก็ขอเว้นไปก่อนแล้วจะเปลี่ยนแปลงในภายหลัง⁷⁴

ผลของความสงสัยดังกล่าว ทำให้อีกไม่กี่วันต่อมา ทางกระทรวงไปรษณีย์โทรคมนาคมประกาศให้ใช้แสดมปีเก่าชั่วคราวในวันที่ 26 เมษายน 1976 โดยทางกระทรวงได้ออกจดหมายเวียนแจ้งไปยังหัวหน้าไปรษณีย์, โทรคมนาคมทั่วประเทศใจความว่า

⁷³ “แก้ข้อข้องใจ: เพราะเหตุใดยังคงใช้แสดมปีพระราชอาณาจักร?” (“ແກ້ຂໍ້ຂ້ອງใจ: ເປັນຫຍັງຍັງໃຊ້ ສະແຕມຣາຊະອານາຈັກຢູ່?”), *เสียงประชาชน* (24 เมษายน 1976): 3.

⁷⁴ *เรื่องเดียวกัน*.

เนื่องจากแสดมปีใหม่ที่มี “ลักษณะชาติเรา” นั้นยังจัดทำไม่เสร็จ ฉะนั้นทางกระทรวงจึงตกลงให้ใช้แสดมปีเก่าชั่วคราวไปก่อน แต่ที่ทำการไปรษณีย์และร้านค้าที่จำหน่ายแสดมปีต้องขีดฆ่าคำว่า “พะลาชะอานา จัก” (“พะลาชะอานาจักลาว”) ทิ้งไปและให้เหลือเพียงคำว่า “ลาว” (“ลาว”) ก่อนที่จะใช้ หรือ ข่าย แสดมปีและควรระวังไม่ให้เกิดการขีดฆ่านั้น เปรอะเปื้อนและพนักงานไปรษณีย์แต่ละแห่งจะต้องติดตามผลและปฏิบัติอย่างเข้มงวด⁷⁵

นอกจากนั้น คอลัมน์แก้ไขข้อข้องใจยังอธิบายถึงปัญหาทางการเมืองให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ตัวอย่างเช่น คอลัมน์ “สนทนาระหว่างท้าวซัดกับท้าวแก้ว” ในช่วงปี ค.ศ.1977 ซึ่งใช้ภาษาพูดในชีวิตประจำวันอธิบายเหตุการณ์ทางการเมือง โดยส่วนใหญ่ ท้าวซัดจะนำคำถามที่สงสัยมาถามท้าวแก้วซึ่งเป็นคนที่มีความรู้และสามารถตอบข้อสงสัยต่าง ๆ ได้ สำหรับตัวอย่างการพูดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น ในเหตุการณ์การยิงปะทะกันระหว่างทหารไทยกับตำรวจลาวในเวียงจันทน์ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 1977 ผลปรากฏว่าทหารไทยยิงตำรวจลาวเสียชีวิต 1 คน และบาดเจ็บ 1 คน เหตุการณ์ดังกล่าว สื่อมวลชนให้ความสนใจกับเรื่องนี้อย่างมากทั้งการนำเสนอภาพจุดเกิดเหตุ, ผู้เสียชีวิต, สัมภาษณ์ผู้ได้รับบาดเจ็บ และเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ท้าวซัดก็ถามท้าวแก้วว่าจากเหตุการณ์ดังกล่าวที่ไทยยิงตำรวจลาวเสียชีวิตและเหตุใดรัฐบาลลาวจึงไม่ได้ตอบรัฐบาลไทยบ้าง

ท้าวซัด - เป็นหยั่งอ้ายน้องเราบ่ทำลายเรือ นบข. ของไทยให้เรียบร้อยไปชะ

ท้าวแก้ว - ก็เพราะอยากรักษาสายสัมพันธ์บ้านพี่ เมืองน้องกับไทย หั้นแล้ว

ท้าวซัด - พวกปะตีกานยิงเราก่อนและมันยังอ้ายน้องเราเสียชีวิต
1 บาดเจ็บ 1

ท้าวแก้ว - พรรคและรัฐบาลสั่งให้ต้องอดทน

ท้าวซัด - อดทนบ่ไหวแล้ว !

ท้าวซัด - เราบ่เห็นว่ามิตรภาพกับเรา มีแต่ใช้อาวุธมาทำมิตรภาพกับ
พวกเรา

ท้าวแก้ว - อันนั้น แม่นการกระทำของผู้ที่มีสัจฐานชั่ว, จองหอง, ใจง้าว

⁷⁵ “ให้ใช้แสดมปีเก่าชั่วคราว” (“ໃຫ້ໃຊ້ສະແຕມເກົ່າຊ້ວຮາວ”), *เสียงประชาชน* (28 เมษายน 1976): 1.

ท้าวซัด - คັນนั้น พวกปะติกันไทยมันก็ชี้ว่า พวกเราอ่อนแอ ขึ้นดิ ?

ท้าวแก้ว - การที่พวกเราบ่ยิงโต้ตอบ ไม่ได้หมายความว่าพวกเราอ่อนแอ ไตชีรู้แล้ว กองทัพปดปอยปะชาชนลาว (กองขับปดปอยปะชาชนลาว) และกำลังรักษาความสงบ ของลาวที่อยู่ใต้การนำพาอันฉลาดส่องใสของ พระคเคยตีเอาชนะจักรพรรดิใหญ่ 2 ตัวมาแล้ว จักรพรรดิอเมริกา แม่น จอมหัวใจของจักรพรรดิทั้งหลาย คันชีเว้าก็แม่นขนาดพ่อของกลุ่มทหาร ปะติกันไทย ห็นนำ กองทัพปดปอยปะชาชนลาวก็ยังสามารถตีเอาชนะ มาแล้ว แล้วกลุ่มทหารปะติกันไทยเป็นแค่ชั้นลูกน้องแท้ ๆ จะมาดูถูก เหยียบยำต่อปะชาชนลาวแม่นไม่ได้อย่างเด็ดขาด ประเทศลาว ถึงว่าเล็ก แต่มี พปปล. นำพาไม่เคยหวาดหวั่น หวาดกลัวต่อศัตรูใด ๆ

ท้าวซัด - เข้าใจอยู่ แต่ความแค้น ก็ยังอั่งอยู่นั่นเอง⁷⁶

อย่างไรก็ดี การนำเสนอข่าวทางด้านการเมืองที่เกี่ยวกับปัญหาภายในของประเทศ ต่างๆ บั้วละพันกล่าวว่า โดยปกติจะพยายามไม่ยุ่งเกี่ยวกับปัญหาภายในประเทศนั้นๆ หรือการ นำเสนอข่าวก็จะเสนอแต่การรายงานข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่หากว่ามีการกล่าวหาที่พาดพิงถึง ประเทศลาว⁷⁷ ซึ่งทางหนังสือพิมพ์ไม่เห็นด้วย หนังสือพิมพ์จะทำการโต้ตอบโดยการอธิบายให้ ประชาชนเข้าใจว่าเหตุการณ์เป็นเช่นไร รวมทั้งในระดับผู้นำของพรรคก็จะเขียนบทวิเคราะห์ลงใน

⁷⁶ “สนทนาระหว่างท้าวซัดกับท้าวแก้ว: ทำไมลาวไม่ยิงตอบโต้พวกปะติกันไทย?” (“สนทนาละข่าวก้าวซัดท้าวแก้ว: เป้นขัງลาวจึ๋งบ่ยิงโต้ตอบพวกปะติกันไทย?”), *เสียงปะชาชน* (12 กุมภาพันธ์ 1977): 3., ส่วนที่เน้นเป็นของผู้เขียน

⁷⁷ บั้วละพัน ทันพิณ, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2550, บั้วละพันกล่าวว่า หนังสือพิมพ์ไทย ที่หน่วยงานหนังสือพิมพ์อ่านเป็นประจำ เช่น เดลินิวส์, เนชั่น, ประชาชาติธุรกิจ, ไทยรัฐ, บางกอกโพสต์.

หนังสือพิมพ์ด้วย เช่น หนังสือพิมพ์ไทยที่กล่าวหาว่ากรณีปัญหาสามหมูบ้าน⁷⁸ หรือ เหตุการณ์ 6 ตุลา ค.ศ. 1977⁷⁹

สำหรับบทความที่เขียนโดยผู้นำพรรคฯ บุคคลที่เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งคือ ไกสอน พมวิหาน ซึ่งถือว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์คนสำคัญในช่วงปฏิวัติ ไกสอนมักจะส่งบทความหรือบทความเกี่ยวกับทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินและการปฏิบัติตัวตามแนวทางสังคมนิยม ส่วนผู้นำคนอื่น ๆ ก็มีการส่งบทความมาลงบ่อยครั้ง เช่น พูมี วงวิจิตร และสีชนะ สีสาน แต่ส่วนมากจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ, บทกลอนและดนตรี เช่น คอลัมน์การเขียนกลอนลาวของพูมี, บทกลอนเกี่ยวสาวแบบระบอบใหม่ของพูมี หรือ เนื้อเพลงคำร้องเพลงปฏิวัติที่แต่งโดยสีชนะ สีสาน

หนังสือพิมพ์ *เสียงประชาชน* จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของพปอ.ที่เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ส่งไปยังประชาชนทั้งทางตรงเช่น คำสั่ง , ประกาศต่างๆ และทางอ้อมเช่น รูปแบบภาษาลาว, บุคคลที่ควรเป็นแบบอย่าง เป็นต้น

เสียงประชาชน คือ เครื่องมือสื่อสารระหว่างการนำของพรรคและรัฐกับประชาชน ผู้เป็นเจ้าของประเทศชาติ หนังสือพิมพ์ถือเป็นอาวุธที่แหลมคมของพรรคที่ใช้ตีศัตรูและสนับสนุนภารกิจปกปัก สร้างประเทศชาติ ดัดแปลงและก่อสร้างสังคมที่เป็นสังคมนิยมของพวกเราเพราะฉะนั้นการอ่านหนังสือพิมพ์ จึงมีความสำคัญมากที่สุด⁸⁰

⁷⁸ กรณีนี้ ทางหนังสือสารมวลชนลาว นำเสนอข่าวอย่างหนักในช่วง ค.ศ. 1983 และนำเสนอโดยการนำสื่อมวลชน นักเขียน หรือ บุคคลสำคัญของลาวเข้าไปร่วมสังเกตการณ์ในพื้นที่จริงและนำเสนอเป็นบทความลงในหนังสือพิมพ์ด้วย

⁷⁹ เช่น “ข่าววิจารณ์: นิสิตนักศึกษาไทยลุกฮือขึ้นต่อสู้ขนาดใหญ่” (“ข่าววิจารณ์: บิดลิดนักสิทธาไท ลุกฮือขึ้นต่อสู้ขนาดใหญ่”), *เสียงประชาชน* (23 มีนาคม 1976): 4.

⁸⁰ “สนทนาระหว่างท้าวซัดกับท้าวแก้ว: อ่านหนังสือพิมพ์และฟังวิทยุมีประโยชน์อะไร?” (“สนทนาละข่าวก้าวซัดกับท้าวแก้ว: อ่านหนังสือพิมพ์และฟังวิทยุมีประโยชน์อะไร?”), *เสียงประชาชน* (14 มิถุนายน 1977): 3.